

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Hana Kačenková

Rozdílné trávení volného času věřící a nevěřící mládeže

Olomouc 2016

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Rozdílné trávení volného času věřící a něvěřících mládeže vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury.

Olomouc, dne.....

Podpis studenta.....

Poděkování

Děkuji Mgr. Pavle Vyhnákové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce za vstřícnost, odbornou pomoc a cenné rady, které mi během zpracování této práce poskytovala.

Děkuji také svým rodičům a sestře, kteří mě podporovali ve studiu.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Hana Kačenková
Katedra:	Pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Rozdílné trávení volného času věřící a nevěřící mládeže
Název v angličtině:	Different leisure of atheist and a Christian youth
Anotace práce:	<p>V diplomové práci je řešena problematika volného času věřící a ateistické mládeže. V teoretické části je obecně vymezen student po vývojové stránce, následně volný čas a jeho historie. Diplomová práce popisuje přístupy k volnému času, jeho funkce a faktory, které ovlivňují volný čas. Součástí je také životní styl a hodnotový systém. Jelikož se diplomová práce zaměřuje i na věřící jedince, v teoretické části je popsáno křesťanství a možnosti trávení volného času v rámci víry.</p> <p>Praktická část se zabývá volným časem studentů a zjišťuje rozdíl mezi věřící a nevěřící mládeží v trávení volného času. Výzkumnou metodou je dotazníkové šetření, které proběhlo na dvou středních školách v Kroměříži. Data dotazníkového šetření jsou vyhodnocena pomocí popisné statistiky a testu dobré shody. Výsledky jsou následně graficky znázorněny a popsány.</p>
Klíčová slova:	Volný čas, student, mládež, hodnoty, životní styl, křesťanství.

Anotace v angličtině:	<p>The diploma thesis deals the issue of leisure time of Christian and atheist youth. The theoretical part generally defined development of student and history of leisure time. The thesis describes the approaches to leisure, its functions and the factors that can affect leisure. Also included is a lifestyle and value system. Because the thesis focuses on the individual believer, the theoretical part describes Christianity and leisure activities in the context of faith.</p> <p>The practical part deals with leisure time of students and describes the differences between the Christian and atheistic youth in the leisure. The research method is a questionnaire survey, which took place at two secondary schools in Kroměříž. Findings are evaluated by using descriptive statistics and chi-square test. The results are described and elaborated into graphs.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Leisure, student, youth, values, lifestyle, Christianity.
Přílohy vázané v práci:	Dotazník, seznam tabulek a grafů.
Rozsah práce:	96 stran
Jazyk práce:	český

OBSAH

ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VÝVOJOVÉ VYMEZENÍ ADOLESCENCE	10
2 VOLNÝ ČAS.....	16
2.1 Volný čas mládeže	18
3 HISTORIE VOLNÉHO ČASU.....	21
3.1 Současné chápání volného času	26
4 PŘÍSTUPY K VOLNÉMU ČASU.....	28
4.1 Funkce volného času	29
4.2 Faktory ovlivňující volný čas	31
5 HODNOTY A ŽIVOTNÍ STYL	33
5.1 Hodnoty	33
5.2 Hodnotová orientace.....	35
5.3 Životní styl	36
6 KŘESŤANSTVÍ	41
6.1 Organizované volnočasové aktivity pro křesťany	43
II. EMPIRICKÁ ČÁST	47
7 METODIKA PRŮZKUMU.....	47
7.1 Cíl průzkumu	47
7.2 Metoda sběru dat a průběh průzkumu	48
7.3 Zpracování výsledků	49
7.4 Charakteristika souboru respondentů.....	50
8 VÝSLEDKY DIPLOMOVÉ PRÁCE	54
8.1 Vyhodnocení otázek dotazníku	54
8.2 Diskuze.....	87
ZÁVĚR	90

Použitá literatura	92
SEZNAM TABULEK.....	97
SEZNAM GRAFŮ	98
SEZNAM PŘÍLOH.....	100

Úvod

„Čas je zvláštní dar, který dostáváme všichni ve stejné míře. Úspěch spočívá ve schopnosti, co nejlépe ho využít. Chceme-li se o to pokusit, musíme si plánovat, čeho chceme dosáhnout každý den, týden, měsíc...“

(J. Melgosa)

To, jak současná mládež tráví volný čas, je často probíranou problematikou. Volný čas je často vyplněn fenoménem sociálních sítí a digitalizací. Což vede k digitální demenci a netolismu. Volný čas prošel v průběhu staletí obrovskou proměnou. A nyní neodmyslitelně patří k našim životům. Slouží nám k naplnění našich zájmů, vzdělávání, odpočinku nebo zábavě. Současná mládež možná nedokáže volný čas vnímat tak, jako minulé generace. Proto se diplomová práce zabývá tím, jak současná mládež volný čas tráví a zda se liší volný čas křesťana a nevěřícího studenta.

Jako inspirace mi sloužil projekt „Klíč pro život“, který se uskutečnil v roce 2011. Výzkum byl zaměřen na hodnotovou orientaci dětí a mládeže ve věku od 6 do 15 let a poskytl zajímavé výsledky. Tato diplomová práce se ovšem věnuje studentům středních škol, tedy ve věku od 15 let výše, proto nemohu výsledky srovnávat. Mezi současné autory, kteří se problematikou volného času v České republice zabývají, patří například Břetislav Hofbauer, Jiřina Pávková nebo Bedřich Hájek.

Téma diplomové práce jsem zvolila proto, že jsem věřící a zajímá mě, zda věřící jedinci tráví svůj volný čas odlišným způsobem než nevěřící. Mnohé diplomové práce se zabývají volným časem nebo životním systémem studenta střední školy, ale doposud žádná nebyla zaměřena na volný čas věřícího a nevěřícího jedince.

Hlavním cílem diplomové práce bylo vymezit problematiku trávení volného času věřící a nevěřící mládeže a zjistit, zda tyto dvě skupiny vykazují nějaké rozdíly.

Teoretická část je rozložena do čtyř kapitol. V první kapitole je vymezen student střední školy vývoj. Druhá kapitola se věnuje volnému času - je zde popsán pojem volného času, přístupy k volnému času, jeho funkce a faktory ovlivňující volný čas. V práci je nastíněno i historické vymezení volného času. Třetí kapitola se zabývá hodnotovým systémem a životním stylem studentů střední školy. Poslední kapitola,

tedy čtvrtá, popisuje křesťanství a uvádí i možné volnočasové aktivity, kterým se křesťanská mládež často věnuje.

Dílčí cíle teoretické části:

- Vymežit základní teoretická východiska a pojmy volného času, včetně historických souvislostí.
- Charakterizovat vývoj mládeže.
- Shrnout základní myšlenky křesťanství.
- Popsat vybrané křesťanské organizované volnočasové aktivity.

Praktická část diplomové práce je tvořena výsledky dotazníkového šetření, které zkoumalo způsob trávení volného času věřícího a nevěřícího studenta střední školy. Dotazník se zajímal o to, jak studenti rozumí pojmu volný čas nebo kolik volného času v průměru denně mají. Zaměřuje se také na volnočasové aktivity, u kterých zjišťuje jejich četnost a frekvenci. Diplomová práce se věnuje také tomu, s kým mládež tráví volný čas nebo jaké faktory ovlivňují výběr aktivit ve volném čase. Dotazník se ptá i na hodnotový systém jedinců.

Dílčí cíle praktické části:

- Zjistit, zda studenti znají význam volného času.
- Prozkoumat, zda chlapci a dívky vykazují rozdíly v trávení volného času.
- Zjistit jak víra, ovlivňuje volný čas.
- Zjistit, jaký vliv má víra na hodnotovou orientaci jedinců.

Doufám, že se mi v diplomové práci podaří stanovených cílů dosáhnout a získat zajímavé výsledky pro pedagogickou praxi.

I. Teoretická část

1 Vývojové vymezení adolescence

„Není špatná mládež, jsou jen špatní vychovatelé“.

(Anton Semjonovič Makarenko)

Středoškolský student je zařazován do vývojového období adolescence. Ta je často vymezována jako mládí nebo dospívání. Termín můžeme nalézt i v jiných jazycích. Například latina ho popisuje jako dorůstání, dospívání nebo mohutnění. S termínem se setkáváme již od 15. století. Macek (1999, s. 11) popisuje věkové rozmezí adolescence od 15 let do 20 až 22 let. Jelikož se zabýváme studentem střední školy a jeho volným časem, je třeba si charakterizovat jeho vývojová období (Pácl, 1988, s. 94-96):

- raná adolescence – která je vymezena věkem 15-18 let,
- pozdní adolescence – což odpovídá věku 18-21 let,
- raná dospělost – ta nastává v období 21 let a výše.

Vágnerová se také zabývá vývojovou psychologií a její členění adolescence (2012, s. 372), je následující:

- raná adolescence – kterou vymezuje věkem 11-15 let,
- pozdní adolescence – období mezi 15 a 20 lety.

Autorka uvádí, že právě pozdní adolescence je obdobím komplexní proměny jedince a to jak po stránce somatické, psychické, tak i sociální. Jedinec v tomto období hledá vlastní identitu, přehodnocuje své životní postoje a v neposlední řadě dochází proměně jedince po stránce fyzické. Proto Vágnerová toto období nazývá specifickým.

Helus (2011, s. 297) tvrdí, že *„adolescence, druhé věkové období epochy dospívání, přináší zpravidla po bouřlivé pubescenci zklidnění a perspektivy konstruktivního přístupu k životu v předvečer dospělosti.“*

Dále autor (s. 298) popisuje, že by dané zklidnění a přístup k životu, ve smyslu určitého řádu mělo být dáno:

- biologickým dozráváním,
- bohatšími životními zkušenostmi,
- přeměnou myšlení,
- sebevývojem v oblasti vlastní ovládnutí a kontroly nad svým jednáním a konáním.

Mládí je jedním z nejobtížnějších stádií lidského vývoje. Po psychologické stránce jde o období, ve kterém dochází k formování osobnosti. Psychický vývoj je díky hormonálním a tělesným změnám narušen a dochází k tzv. narušení dynamické rovnováhy. Což může mít za příčinu pokles pracovní schopnosti. Toto narušení centrální nervové soustavy můžeme pozorovat například ve zhoršené pozornosti jedinců.

Mladí lidé mohou mít také problém se sebeovládáním a přecitlivělý způsob reagování. Období je spojováno především s uvědomováním si vlastní osoby a přístupu k okolnímu světu. Mladí lidé často postrádají sebereflexi a často odmítají kritiku vlastní osoby. V tomto období se jedinci nevyhnou náladovosti nebo citlivosti, změny se často týkají také zájmů.

Vrstevnická skupina, ve které se mládež nalézá, je spojována s potřebou uznání. Autorita v podobě rodiče nebo učitele je odmítána a ochota přijímat kompromisy je zavrhována. Přístup k životu bez vlastních zkušeností je v tuto chvíli spojován s radikálním řešením problémových situací. Naopak pružnost přizpůsobit se změně je po psychologické i sociální stránce pozitivem. Současnost ukazuje, že mládež dospívá čím dál tím rychleji, především po biologické stránce (Čáp, 1997, s. 139-141).

Langmaier (1998, s. 142) se zabývá jednotlivými složkami dospívání, do kterých zařazuje základní schopnosti, dovednosti a zájmy, velkou měrou se věnuje i kognitivnímu a emočnímu vývoji a zaměřuje se i na socializaci jedince. Jednotlivé složky vývoje jedince můžeme popsat následovně:

Schopnosti, dovednosti, zájmy a jejich základní vývoj

Období dospívání je spojeno s nabýváním nových dovedností, pro které je třeba vynaložit dost síly a upevnit si tak rovnováhu, koordinaci a hbitost vlastní osoby. Což odpovídá především motorickému vývoji jedince. Mládeži totiž v adolescenci záleží na úspěchu a sebehodnocení. Vnímání prochází také změnou, vyvíjí se především vizuální vnímání. To je spojováno s abstraktním myšlením, jak uvádí Langmaier (1998, s. 145) představy dospívajícího jsou často méně živé než v jiném vývojovém období. Dle autora „*jsou spíše obecnější, vybledlejší, eidetická schopnost popisována dříve jako zvláštní psychická vlastnost, která dovoluje podrobně si vybavit četné detaily dříve vnímaného obrazce, zřetelně klesá.*“

Z pohledu vyučování by vyučovací proces měl probíhat spíše názorně, protože je prokázáno, že vizuální vývoj dospívajícího dosahuje maxima. Memorování je pro studenty po stránce rozvoje nepřínosné, jelikož jsou pro ně důležité logické souvislosti, pomocí kterých se učí daleko lépe a účinněji. Vývoj řeči je u dospívajících spojen s větší slovní zásobou a složitější tvorbou vět.

V oblasti zájmů je dospívání velmi kreativní. Právě díky motorickému a percepčnímu rozvoji se dospívající více zajímají právě o volnočasové aktivity. Volnočasové instituce napomáhají adolescentovi zařadit se do sociální skupiny, ale také v jeho rozvoji. Přináší mu možnost kompenzace školního neúspěchu i negativního vlivu rodiny (Vágnerová, 2005, s. 347). V dospívání je kladen důraz na výběr daného zájmu, který by byl trvalejší, a jedinci se mu budou aktivně věnovat. Z oblasti zájmů je nejčastěji věnována pozornost sportovním, pohybovým a hudebním aktivitám nebo aktivitám v oblasti divadla.

Kognitivní vývoj

Co se týká paměti, její kapacita je u dospívajících poměrně větší než u dospělých. V tomto období jsou totiž jedinci schopni využívat strategie, které jim pomohou udržet aktuální informace v paměti (Vágnerová, 2005, s. 339). Vývoj intelektu se v období adolescence nachází na svém začátku a probíhá samozřejmě až do dospělosti. Pružnost a tvořivost myšlení je pro adolescenci typická. Díky tomu, že myšlení v dospívání prochází radikální změnou, jsou jedinci schopni vyvozovat různé závěry a také kombinovat velké počty myšlenkových operací při řešení problémových úkolů.

Tyto změny přináší dospívajícímu nové možnosti:

- práce s pojmy a jejich využívání je efektivnější,
- na problémovou situaci nahlíží z více pohledů jejího řešení, problém vyhodnocuje, hodnotí a různá řešení si zkouší,
- vytváří různé předpoklady, které se však neopírají o reálnou skutečnost,
- díky logickým operacím je schopen vytvořit závěr, který je správný a to bez ohledu na konkrétní oporu,
- tvořit soudy a uvažovat nad vlastním myšlením se stává součástí jeho myšlení (Langmaier, 1998, s. 148).

Právě proměna způsobu myšlení je předpokladem pro úspěšné pochopení látky ve vyučovaných předmětech. Tvorba ideálu a zamýšlení se nad tím, co je nebo by mohlo být, je součástí změny postoje k sobě samému i k okolnímu světu. Tyto ideály však mladým lidem přináší kritičnost, nespokojenost, ale i zklamání. Dospívající věnují pozornost především vlastní osobě, která je pro ně v tomto období nejdůležitější (Langmaier, 1998, s. 148).

Emoční vývoj a socializace jedince

Dle Vágnerové (1999, s. 214) „*vztahy s vrstevníky mají v období adolescence veliký význam. Jejich existence umožňuje dokončit jeden z nejdůležitějších úkolů tohoto období: emancipaci od rodiny a postupné osamostatnění.*“ Vrstevnické vztahy a odlišný pohled na opačné pohlaví je v dospívání důležitým znakem. Důležitost těchto procesů můžeme vidět především v pozdějším převzetí manželských i rodičovských rolí.

Odloučení od rodiny je významné především v oblasti zrání jedince, jelikož rodina plní emocionální funkci, která jedinci přináší pocit jistoty a bezpečí, je pak jen na jedinci, jaký způsob osamostatnění si zvolí. Osamostatnění však není jednoduché a často je doprovázeno i dalšími projevy, například kritikou rodičů, odlišností v názorech nebo změnou chování a hodnotové orientace jedince (Langmaier, 1998, s. 149). „*Okolí dospělých od něho často očekává v sociálním ohledu víc, než na co už doopravdy stačí (v oblasti chování, sebeovládání, zodpovědnosti, uvážlivosti)*“ (Helus, 2011, s. 298).

Tyto projevy jsou spojené s úzkostí, kterou jedinci mají právě z možného osamostatnění. V tomto případě jsou vrstevnické skupiny pro jedince bližší, díky konfliktům v rodině se snaží nalézat jistotu právě u svých vrstevníků. Což, jak popisuje Čáp (1997, s. 141), vyvolává právě ony rozpory s rodiči. Ve většině případů však jedinci tuto situaci vyřeší a sami si zvolí cestu, která je pro ně vyhovující a pomůže jim vyřešit období těchto konfliktů.

Navazování vztahů dospívajících je nastíněno v několika krocích:

- Utváření skupin stejného pohlaví – na základě stejných zájmů a vzájemného obdivu.
- Přátelství opačného pohlaví – je založeno na tom, že každý jedinec má svou cenu a nemusí se podřítit skupině vrstevníků.
- Období přechodné – projevuje se potřebou komunikovat s opačným pohlavím, jedinci o ně projevují zájem v podobě sdělování svých zážitků, často i smyšlených, vtipkováním a flirtováním.
- První vztah – v tomto období je vztah často nestálý a proměnlivý. Chlapci často poutají pozornost na svou sílu, dívky dávají na odív svůj šarm, půvab a samozřejmě vzhled. První vztahy jsou založeny na získání zkušeností s randěním.
- Vážný vztah – s tím se setkáváme na konci adolescence a na začátku dospělosti. Projevuje se hlubším vztahem, který je založený na totožných rysech osobnosti, což vede často k uzavření manželství a založení rodiny (Langmaier, 1998, s. 151).

Sexuální vývoj

Jak uvádí Helus (2011, s. 300) adolescence je spojena s prvotními pokusy hlubokých vztahů, které mohou být přátelské i erotické. První sexuální zkušenost dospívající získávají právě v období adolescence. Individuální sexuální zrání je spojeno se sexuálním pudem jedince (Langmaier, 1998, s. 150). Vágnerová (2000, s. 222) uvádí, že *„první sexuální zkušenost dovršená pohlavním stykem je velmi důležitým mezníkem v životě adolescenta.“* Předchází mu například držení za ruku, první polibky nebo mazlení.

Volba povolání

Klíčovým hlediskem adolescence je volba povolání jak pro studenty, tak rodiče. S výběrem střední školy souvisí i vstup do nového prostředí, ten je spojen se socializací a navazováním nových vztahů. Čáp (1997, s. 139) uvádí, že tato změna u dospívajících vyvolává pocit nejistoty. Volba povolání je spojena se zájmy jedince, toto období je však typické tím, že jedinci mají více zájmů, proto je obtížné najít pregnantní zájem. Ten by však měl jedince naplňovat a umožnit mu seberealizaci v oblasti povolání. Jelikož tomu tak často není, dochází k tomu, že je jedinec ovlivněn při volbě povolání především vnějšími vlivy (Langmeier, 1998, s. 154). Pro úspěšnou cestu v pracovní sféře, je třeba, aby jedinec nejdříve studoval a získal určitou kvalifikaci, to se ovšem neobejde bez plánování a vytváření podmínek pro úspěšné dosažení cíle (Helus, 2011, s. 300).

Sebepojetí jedince

Nelézt vlastní identitu je pro adolescenty hlavním hlediskem, které se v průběhu toho období ustálí. Mladí lidé si často kladou otázky co je pro ně důležité, kam se chtějí dostat a kam patří. Utváří si hodnotový systém, který v průběhu života mohou změnit. Po morální stránce je období spojeno se samovládou, což vede právě ke konfliktnímu jednání a často i zklamání z vlastní osoby (Langmaier, 1998, s. 154). Helus (2011, s. 299) uvádí, že někteří adolescenti se brání přijetí vlastní identity. Typické pro ně pak je, že se řídí momentální náladou, která je vzápětí opět nahrazena nějakou jinou. Snaží se tak vyvrátit nad přijetím zrazujících nároků vlastní osoby.

2 Volný čas

„Není pravda, že máme málo času, pravdou ale je, že ho hodně promarníme.“

(Lucius Annaeus Seneca)

„Cožpak volný čas není bohatstvím, s nímž můžeme nakládat, jak chceme? Cožpak to nezáleží jen a jen na každém jedinci samém, zda promění své volné chvíle v pozitivní hodnoty nebo je promarní, rozmělní v prázdnotě, která nepřinese ani skutečný odpočinek, ani hluboké zážitky, ani nové poznatky?“ (Filipcová, 1967, s. 55).

Francouzský badatel Joffre Dumazedier ve svém poválečném díle „Vstříc společnosti volného času“ z roku 1962 definuje volný čas následovně: *„souhrn činností, kterým se jednotlivec může věnovat podle vlastní libovůle, ať již aby si odpočinul či aby se pobavil, nebo aby rozvíjel svou dobrovolnou činností na společenském životě, svou informovanost nebo své vzdělání nezainteresované povoláním, a to tehdy, když se uvolnil od všech pracovních, rodinných či společenských závazků“ (Dumazedier in Čihovský, 2006, s. 31).*

Další autoři popisují volný čas následovně: *„Právě v období adolescence dochází obecně ke změnám řízení volného času, který postupuje od rodiny k vrstevníkům a měl by končit uplatňováním prvků sebevýchovy“ (Řehulková in Řehulka, 2009, s. 89).*

Definicí volného času je nespočet. Proto je velmi obtížné vystihnout veškerý obsah volného času do jednoho či více souvětí a proto každý autor ve své definici uvádí něco navíc, něco co ostatní nemají. Mě nejvíce zaujala definice od autorky Pospíšilové (2012, s. 12) *„ Je to čas, který slouží k odpočinku, pro získání energie k dalším činnostem, pro zábavu“.*

Pojem volný čas, je poměrně nový termín, který můžeme vnímat ve dvou rovinách. *„Jeden z přístupů je odvozen od pojmu „čas“, přičemž čas je blíže určen přívlastkem „volný“. Naproti tomu můžeme už od středověku sledovat kvalitativní kategorii označující stav člověka, který není vázán praktickými materiálními povinnostmi, takže si může užívat a odpočívat anebo se může zabývat kreativní činností, vzděláváním či společenskou aktivitou“ (Kaplánek, 2012, s. 23).*

Disman se zabývá významem volnočasových aktivit. „V časovém rámci probíhají velmi rozmanité lidské činnosti. Některé z nich jsou pro život společnosti i jednotlivce nezbytné..., jiné jsou volitelné“ (Disman, 1966, s. 10).

Náš čas můžeme členit podle jeho náplně na čas:

- Pracovní – pod tímto pojmem, si můžeme představit čas, který mládež věnuje návštěvě školy a dospělí například výdělečné činnosti.
- Vázaný – tato doba zahrnuje činnosti, které jsou spojené s uspokojováním fyziologických potřeb například spánek, přijímání potravy, hygiena). Zařazujeme sem také přípravu na vyučování, dojíždění do školy, nebo práce spojené s provozem domácnosti.
- Volný – v návaznosti na výše uvedené, můžeme tento čas popsat následovně: čas, který nám zbývá po splnění všech výše uvedených potřeb (Vyhnálková, s. 9-10).

Činnosti, které můžeme zařadit do volného času:

Odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, a společensky prospěšná činnost.

Činnosti (u mladých lidí), které naopak do volného času nepatří:

Vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek, povinnost spojené s chodem domácnosti, časové ztráty a činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek hygiena).

Volnočasové aktivity členíme do skupin:

- činnosti spontánní, individuálně vykonávané – tedy takové aktivity, které jedinci vykonávají třeba v různých volně dostupných sportovištích...
- činnosti spontánní, pod záštitou nějaké organizace – například muzeum, galerie, posilovna...
- činnosti plně organizované – mají daný čas konání, pořadatele...
  - Ø pravidelné,
  - Ø příležitostné (Jansa, 2012, s. 206).

2.1 Volný čas mládeže

„Časový horizont je společným jmenovatelem osobních, pracovních a společenských událostí.“ (Sekot, 2003, s. 109). Schel (1975, s. 14) popisuje volný čas současných mladých lidí následovně: „dnešní mládež má mnohem více volného času, než měla v jejím věku generace otců a dědů. Jejich rozhodování, jak ho využít také ovlivňuje, v porovnání s minulými generacemi, lepší materiální zabezpečení a menší ekonomická závislost na rodičích. Mládež přikládá volnému času velký význam a představuje pro ni jednu z nejdůležitějších životních hodnot.“

Pro dospívající volný čas představuje duchovní bohatství společnosti a jeho významnou systémovou charakteristiku. Volný čas děti a mládež věnují nejčastěji činnostem, které mají rádi, baví je, uspokojují je a přináší jim radost a uvolnění (Sak, Saková, 2004, s. 59). Opakem volného času je čas vázaný a polovázaný. V nich se soustředíme na činnosti, které vykonávat musíme, i když se nám nechce. Mezi těmito oblastmi nenajdeme přesnou hranici, protože někdo z nás pocituje povinnost, související s prací, domácností, jako příjemnou a zábavnou, druhý to může cítit naopak.

Jelikož mladí lidé nemají dostatek zkušeností a nedovedou se dost dobře zorientovat v zájmových aktivitách, je žádoucí, aby učitelé i rodiče určitým způsobem ovlivňovali jejich volný čas. Toto vedení by však mělo být nenásilné, obsahující pestré činnosti a musí být založeno na dobrovolnosti daného jedince. Ovlivňování volného času je závislé na několika proměnných a to například na věku, mentální a sociální vyspělosti dítěte a také na pohlaví.

Je samozřejmé, že dospělí tráví volný čas jiným způsobem než děti a mládež, proto bychom se měli seznámit se znaky, které jsou specifické pro volný čas dětí a mládeže:

- Rozsah volného času - děti a mládež mají poměrně více volného času než dospělí. Některé děti ho mají nadbytek, některé se však potýkají naopak s jeho nedostatkem.
- Obsah volného času – v období pubescence a adolescence dochází k oscilaci zájmů a proto je toto období typické pestrostí a rozmanitějšími aktivitami než nacházíme u dospělých.

- Míra samostatnosti ve volném čase – u dospívajících se předpokládá, že se v této oblasti osamostatní, přebírají odpovědnost a svůj volný čas naplní pozitivními aktivitami. To ovšem pro rodiče neznamena, že o koníčky svých potomků ztratí zájem. Je třeba se o jejich volný čas zajímat a být jim nablízku (Hájek a kol., 2008, s. 66).

Prostředí, ve kterém děti a mládež tráví volný čas je samozřejmě různorodé. Dalo by se vymezit na domov, školu, veřejná prostranství, jako je ulice nebo hřiště, herny, diskotéky nebo společenské instituce a organizace (Pávková, 1999, s. 15).

Jak se můžeme dočíst u Krause (2001, s. 162) současná mládež má problém s využíváním volného času. Jelikož mají mnohem více volného času než pracující člověk, většinou neví, jak s ním naložit (Sak, 2000, s. 168). A právě proto je kladen důraz na to, aby mládež byla vedena k efektivnímu a aktivnímu využívání volného času. Nuda a nicnedělání je totiž v současnosti jedním ze způsobů života, který je ve společnosti nechtěný a nežádoucí. Tyto jevy vedou jedince k nežádoucímu rizikovému chování.

Pokud bude společnost schopná zabezpečit kvalitní trávení volného času současné mládeže, potlačí díky tomu rozvoj negativních sociálních rysů a také přispěje k urychlení rozvoje obecných, ale i specifických schopností mladé generace. Volný čas také pomáhá rozvíjet schopnosti, morální vlastnosti, uspokojuje lidské potřeby, napomáhá k utváření mezilidských vztahů a upevňuje je a v neposlední řadě formuje hodnoty a zájmy (Řehulková in Řehulka, 2009, s. 90).

Z pedagogického hlediska se volný čas dětí a mládeže dá rozčlenit na dvě koncepce a to:

- výchova ve volném čase – jde o smysluplné naplnění volného času různorodými aktivitami
- výchova k volnému času – snaha o to, aby se mladí lidé obeznámili s možnostmi zájmových aktivit tak, aby se v nich dokázali orientovat a uplatnit je v životě.

Filipcová (1967, s. 13-18) poznamenala, že lidé mají každodenní pocit nedostatku volného času a časové tísně. Hlavně pokud srovnáme současnost s dobou minulou, která se označovala klidnou a beze spěchu.

Ve volném čase se objevují často i pocity, které souvisí s nejistotou nebo problémy. Setkáváme se s trendem, kdy se mladí lidé ve volném čase nudí a mají ho nadbytek, nebo naopak pociťují nedostatek volna. V neposlední řadě je zde i problém nedostatku finančních prostředků na volnočasové aktivity.

3 Historie volného času

„Čas je vynález přírody. Jak zabránit tomu, aby se všechno událo naráz?“

(Woody Allen)

Tato kapitola je do diplomové práce zařazena, protože volný čas je kulturní a dějinný fenomén, který se neustále vyvíjí. Křesťanství a jeho zásady a hodnoty měly na trávení volného času vliv. Největší vývoj volného času spatřujeme v průběhu 19. a 20. století, kdy se volný čas stal významným rozměrem lidského života. Jedním z hlavních rysů volného času je vliv práce na úkor volného času. Na počátku se totiž lidé věnovali především obstarávání životních potřeb, stavbě obydlí, získávání potravy a zpracování surovin. Jejich čas byl také závislý na církvi, která významně ovlivňovala jejich životy

Starověk

V historických dokumentech nalézáme první zmínky o vymezení volného času již v antice. Problematikou volného času se zabýval už řecký filozof Aristoteles. V tomto období se společnost vyznačovala nechutí k manuální práci a vyzdvihovala intelektuální činnosti. Lid se chtěl podobat bohům, chtěli být svobodní, nechtěli pracovat, ale plně se věnovali volnočasovým aktivitám. Proto se v tomto období setkáváme s otroky, kteří vykonávali manuální činnosti za své pány.

Pro Aristotela je vrcholem lidské spokojenosti rozjímání. To mu má přinášet moudrost, samostatnost a vést k hodnotám (jinými slovy rozvíjení talentu pro vlastní potěšení, pro radost). Rozjímání se uskutečňuje ve volném čase a Aristoteles ho nazývá „scholé“. Právě ve starověku neměl volný čas představovat lenošení a nudu, ale měl být naplněn například hudbou a hlubokomyslnou diskusí. Veselá (1999, s. 5) uvádí že, Aristoteles se snažil, aby mládež naplňovala volný čas hudbou. Měla je připravovat na zaměstnání, vychovávat, ale také je učit jak vhodně svůj čas trávit. Aristoteles totiž nepovažoval za rozjímání fyzickou práci, hru ani zábavu. Hry byly považovány za nejméně vhodné k vyplnění volného času, aby se pak nestaly smyslem nebo účelem života. Nejsou však ze života odstraněny úplně, Aristoteles je vidí spíše jako prostředek oddychu vedoucí k zotavení. Hodaň (2002, s. 9) uvádí, že Aristotelova představa volného času měla být naplněna, rozumováním, čtením veršů, setkáváním s přáteli, měl to být čas orientovaný na vědu a filozofii.

Mezi nejčastější aktivity, tedy patřily například lukulské hody, pobyt v lázních a také besedy. Již v této době zastávali Řekové myšlenku, že volný čas má mít člověk jen pro sebe. Volný čas se odvíjel od postavení člověka ve společnosti. Nejvíce volného času tedy měli otrokáři (ti, kterým sloužili otroci). Nejméně pak otroci a vojsko (Švigová, 1967, s. 21).

Středověk

Středověk je obdobím rozkvětu jak obchodu, tak řemesla, vědy i techniky. Dominantní postavení v tomto období má církev. Právě ta určuje kulturu a koncepci volného času. Práce je spojena s trestem za hřích, rozjímání je tak jako ve starověku nejvyšší hodnotou této doby, ale má úplně jinou podobu. Rozjímání je založeno na modlitbách a rozpravách s Bohem. Klade se důraz na vztah člověka s Bohem. Což se značně liší od Aristotelovy teorie. Oddanost Bohu byla určena jen některým věřícím, ostatní věřící museli pracovat. Vездеjší život měl lid připravit na život po smrti v Ráji, kde bude volného času dostatek.

Názor na středověký volný čas a práci, byl založen na představě, že vše co člověk na zemi dělá je hříšné a že za své lidské potřeby by se měl stydět (Hodaň, 2002, s 10). Ovšem požitky z volného času se netýkal celé společnosti, po celá staletí byl volný čas výsadou vyšších společenských vrstev (Filipcová, 1967 s. 31). Ve středověku získaly střední vrstvy možnost podílet se na volném čase. Mezi populární aktivity patřily například rytířské turnaje, hra na hudební nástroj, lovy, hostiny. I poddaní mohli trávit volný čas třeba setkáváním se sousedy, navštěvováním krčmy nebo hrou v karty (Švigová, 1967, s. 25).

Období renesance a baroka

V období renesance se mění pohled na pracovní uplatnění. Práce již neznamena trest, ale naopak se stává záslužnou činností. Renesanční myslitelé věnují pozornost jak práci fyzické, tak duševní (Hodaň, 2002, s. 10). Doba renesance není dobou blahobytu, a proto právě práce má dominantní postavení v životě renesančního člověka. „*Odpočinek má být jen takový, aby byl člověk schopn dále pracovat*“ (Švigová, 1967, s. 25). Hodaň (2002, s. 10) uvádí, že nicnedělání a zahálka je v období renesance zavrhována. Církevní myšlenka spasení se odráží i v tomto období, kdy je zastáván názor, že pokud bude člověk vykonávat dobré skutky a dobře pracovat bude spasen.

Volný čas, kdy se člověk mohl rozhodnout a vykonávat svobodně vykonávat co chtěl, neexistoval. Po skončení třicetileté války byla věnována pozornost oddělování místa bydliště a pracoviště. Bohatí obyvatelé měli touhu poznat, co je za hradbami města a začali si mimo ně budovat tzv. víkendové domy. Díky tomu ve městech vznikaly například kluby, spolky, kavárny nebo společnosti dospělých (Pávková, 1999, s. 23).

Veselá (1999, s. 6) i Hodaň (2002, s. 11) poukazují na utopistické myslitele, kteří přináší myšlenku radostné práce, sní o novém řádu společnosti, který má přinést harmonii. Pracovat museli všichni (6 hodin denně), aby byla práce rozdělena rovnoměrně mezi všechny lid. Zábava, odpočinek nebo rozptýlení se koná na společné zábavné schůzi a trvá pouze 1 hodinu denně.

Přadka (1999, s. 17-21) uvádí, že v 17. století (počátek baroka) patřilo mezi vzdělávací, ale i volnočasové aktivity divadlo a hudba. Začaly se hrát hry také v českém jazyce a staly se oblíbenými. Byly doplněny o různé jevištní efekty, jako jsou ohňostroje a triky. Školy se podílely na výcviku zpěváků, kteří zpívali a hráli v kostelích při bohoslužbách, ale i na veřejných představeních. Bohoslužby, slavnosti a divadelní představení tvořily základní náplň volného času. Jelikož je tato doba provázaná s křesťanstvím a vírou výchova jedince spočívala v tom, že zahálka a prázdný čas jsou sestrami hříchu.

Vývoj volného času v 19. a 20. století

S rozvojem tržního hospodářství a industrializací přichází na pracovní trh velké množství lidí. V továrnách dělníci pracovali obvykle 14 hodin denně a čas, který jim po práci zbýval mnohdy ani nestačil na regeneraci sil. Takže o volném čase se vůbec nedá hovořit. S vývojem Evropy v 2. polovině 19. století se kladl důraz na význam fyzických aktivit, rekreace a zábavného trávení volného času. A právě ve druhé polovině 19. století došlo k rozvoji spolkové činnosti. Rekreace a zábava se staly jedním ze základních fenoménů společnosti.

Dumazedier se vedl společnost k tomu, aby volný čas trávil pozitivně. Upozorňuje na to, že volný čas není pro člověka jen kompenzací práce, ale také mu slouží k výrobě, tedy produktivitě. Je výsledkem svobodné volby jedince, uspokojuje člověka. „*Volný čas nabízí člověku možnost zbavit se nudy, únavy z práce a osvobodit se od tělesné i nervové únavy*“ (Švigová, 1967, s. 42). V tomto období

vzniklo mnoho spolků, institucí a organizací. Začaly se vyvíjet dva hlavní typy zařízení volného času. Prvotně byla určena pro dospělé, ale postupně začala věnovat pozornost i dětem a mládeži. U nás to byl například Sokol (od roku 1862), Orel a dělnické spolky, hřiště nebo cvičiště. A následně vznikla zařízení zaměřená pouze na děti a mládež. Jednalo se o různé kluby a sportovní zařízení na školách, nebo skautské hnutí.

Setkáváme se s poptávkou po využívání volného času, mládež má problém se vzděláváním i výchovou, proto se hledá řešení těchto problémů. *„Ekonomický a politický vývoj umožnil budovat zařízení volného času především v západoevropských zemích...Vývoj ve střední a východní Evropě byl opožděn a zařízení se věnovala především sociálním a zdravotním otázkám...Také v naší zemi byla tato oblast na samém počátku“* (Pávková, 1999, s. 24). Čechy se od vývoje evropského lišily – například skauting k nám přichází až v roce 1927. V Čechách a na Moravě fungují různé kulturní spolky a sdružení, a to hlavně pěvecké, čtenářské, vzdělávací.

Dalším jevem společnosti bylo rozšiřování aktivit týkajících se sportovních činností. Sport se začal rozšiřovat ve školách i univerzitách a s postupem času do něho byla vtažena i městská vrstva společnosti. Sport se stal součástí životního stylu a společenskou formou trávení volného času. Byl přijímán jako forma zábavy a rekreace, díky tomu přispíval k rozmachu turistiky a cestování. Postupně vzrůstá potřeba rekreace a zábavy. Pohyb byl nejproměnlivější složkou aktivity člověka. A právě tvořivost v trávení volného času a zájmech jedince mu přináší radost, pocit uspokojení, seberealizace a také zvyšuje sebedůvěru a přináší prožitek. Tento model popisuje i známé heslo: „Kdo si hraje, nezlobí“ (Přádka, 1999, s. 21).

V meziválečném období vznikly dva základní modely volného času. V průběhu se rozvíjely dosavadní typy sdružení a zařízení, zejména v západoevropských zemích však začala vznikat i nová zařízení. *„Iniciátorem se často stávala sdružení dětí, mládeže a dospělých a novátorsky myslících pedagogů. Takto poprvé v širším měřítku rozšiřovali svoji působnost domy mládeže a kultury, ubytovny mládeže, prázdninové kolonie a tábory a některé z nich se již tehdy sdružovaly do národních a mezinárodních asociací“* (Pávková, 1999, s. 24). Získané zkušenosti se začaly zobecňovat a teoreticky odrážet, například vznikem pedagogiky volného času

v Německu nebo vznikem sekretariátu pro mládež a tělovýchovu jako státního orgánu ve Francii.

Druhý model meziválečného období byla zařízení volného času dětí a mládeže vzniklá v Sovětském svazu. Volnočasové aktivity a jejich vznik byl vázán a ideologii sovětského svazu. *„...toto uspořádání vytvářelo prostor pro účinně výchovné a vzdělávací působení v zemi, kde převládala vysoká negramotnost a byla nízká celková životní a kulturní úroveň. Umožňovalo rozvoj zájmové sféry jako sféry relativně svobodného rozhodování mladého člověka o účasti na aktivitách významného obsahu i dosahu“* (Pávková, 1999, s. 24). Díky tomu vznikla zařízení, která byla všestranně zaměřená. Meziválečné Československo se snažilo vyrovnat s opožděným budováním společenských zařízení pro mládež a dospělé a vznikaly začaly tělocvičny, sportovní hřiště, stadiony, chaty turistických organizací a nabízeny byly i letní tábory. Do dnešní doby chybí popis jejich vývoje.

Po druhé světové válce se v západoevropských zemích rozvíjí neformální, alternativní hnutí mladých lidí. Rozvíjí se síť různých hřišť, parků, herních prostor a také středisek pro volný čas, která rozšiřovala svůj obsah i dosah na různé věkové kategorie. Vše bylo podporováno státními orgány. V nesocialistické části Evropy, vznikala také muzea, planetária, nebo zábavné parky (Pávková, 1999, s. 25). Vývoj neformálních alternativních hnutí mladých lidí probíhal souběžně a stal se vrcholem nespokojenosti s tehdejší hodnotovou soustavou.

V Sovětském svazu se uplatňoval stejný model, který byl částečně obměněn. *„Kromě domů a odborných stanic vznikala při školách denní zařízení pro děti zaměstnaných rodičů (školní družiny a později školní kuby)“* (Pávková, 1999, s. 25). Lidové školy umění se staly v tomto období specifickým, naopak školy s celodenní péčí a školní internáty se v našich podmínkách neuplatnily. *„Naše domy dětí mládeže, od samého začátku koncipované jako zařízení pro zájmovou činnost, byly v této době oceňovány západními pedagogy jako zařízení přistupující citlivě k osobnosti dětí“* (Pávková, 1999, s. 25).

V 70. a 80. letech se svět potýká s životními problémy mladé generace a zájem o členství ve volnočasových organizacích klesá. Kompenzace tohoto problému se řeší vznikem ministerstev mládeže a sportu. Do volného času začíná zasahovat prostředí hromadně sdělovacích prostředků. Ve střední a východní Evropě se začaly rozvíjet

prázdninové tábory, naopak rozvoj zařízení v místě bydliště se začal oslabovat. Což však neovlivnilo jejich výchovné poslání.

V 90. letech se evropská společnost začala proměňovat, došlo ke spojení ve větší celek (integrační proces). „Do popředí vstupují společné momenty, které počátkem období vyznačila Úmluva o právech dítěte z 20. listopadu 1989“ (Pávková, 1999, s. 27). Po přijetí úmluvy i v Československu došlo k obnově činnosti sdružení s předválečnými tradicemi například Skaut nebo Sokol. Zařízení volného času se proměně u nás i v zahraničí musela přizpůsobit. Začala tak dokazovat svoji pružnost přizpůsobit se aktuálním potřebám a rozvoji volného času a tím prokázala i svou funkčnost.

3.1 Současné chápání volného času

V současné době je chápání volného času složité. Někteří autoři uvádějí dělení volného času na aktivní a pasivní. Je ovšem velmi složité rozlišit, co je volný čas strávený aktivně a co pasivně. Kaplánek (2012, s. 24) uvádí, že volný čas může být naplněný pozitivně, tedy s potenciálem svobody nebo negativně a to je čas nenaplněný, promarněný, zbytečný. Podle Fišerové (2008, s. 14) lze rozdělit aktivity následovně:

Různé aktivní činnosti trávení volného času:

- manuální činnosti,
- fyzické činnosti,
- kulturní činnosti,
- intelektuální činnosti,
- sociální činnosti.

Pod každou z těchto kategorií si dokážeme představit množství činností, kterými bychom vyplnili svůj volný čas. Řadíme sem tak všechny aktivity, které nám přinášejí potěšení z činností od kutilství, sportu, turistiky, cestování, četbu, divadelní představení, vzdělávání se po celý život, posezení či návštěvu přátel a besedování.

Do pasivní formy trávení volného času patří:

- sledování televize nebo hraní her na počítači,
- nicnedělání.

Fišerová také uvádí (2008, s. 15), že kvalitně strávený volný čas se podílí na utváření hodnotového systému u dětí i dospělých a podporuje rozvoj osobnosti. Jak uvádí Disman (1966, s. 42) volný čas by měl plnit funkci rozptýlení na 57 %, odpočinku na 26 % a osobního růstu na 17 %. A s tímto tvrzením nelze jinak než souhlasit i v dnešní době.

V současnosti nám společnost přináší velké možnosti, jak svůj volný čas naplnit. Máme neomezenou možnost vycestovat a poznávat jiné kultury a jsou nám nabízeny čím dál zajímavější a netradiční sporty, které nám přináší zážitek i potěšení, jak uvádí Hodaň (2002, s. 17). Pokud jedinec tráví volný čas podle vlastního rozhodnutí, neznamena to však, že volný čas tráví právě nějakou aktivitou, může se věnovat i činnostem, které slouží k relaxaci.

4 Přístupy k volnému času

„Jsi-li člověk, tak o každé vteřině svého života rozhoduješ sám.“

(Milan Studnička)

„Volný čas je možno posuzovat z mnoha různých pohledů, v povahu přichází např. pohled ekonomický, pohled sociologický a sociálně-psychologický, pohled politický, pohled zdravotně hygienický, pohled pedagogický a pedagogicko-psychologický. Tyto jednotlivé aspekty se prolínají, a nelze je posuzovat odděleně“ (Pávková, 2008, s. 31).

V současnosti jsou známé následující přístupy k volnému času (Pávková, 2002, s. 15-18):

- ekonomické,
- sociologické a sociálně patologické,
- politické,
- zdravotně-hygienické,
- pedagogické-psychologické.

Ekonomický pohled ukazuje na poznatek, že pokud je jedinec odpočínutý, jeho výkony (pracovní) jsou často lepší. Což se nevztahuje pouze na zaměstnance, ale i na studenty. Můžeme ho také spojovat s tím, že lidé často nehledí na finanční náročnost volnočasových aktivit a jsou schopni do nich investovat nemalé finanční prostředky. Jak z pohledu dětí, tak dospělých.

Politický pohled v současnosti není dle mého názoru, až tak důležitý – v minulosti tomu tak bylo. Členství ve sdružení bylo pro dobu minulou něco, na čem si společnost zakládala. Současný politický pohled se věnuje tomu, že by stát neměl narušovat základní specifika volného času.

Z pohledu zdravotně-hygienického je patrné, že správné trávení volného času ovlivňuje fyzický i duševní růst jedince, tím pádem se pozitivně projevuje na zdravotním stavu jedince.

Pedagogický a psychologický pohled může ovlivňovat způsob trávení volného času na základě znalostí biologických i psychických potřeb jedince. Což popisuje vývojová psychologie. (Hofbauer, 2002, s. 15-18)

4.1 Funkce volného času

Ve výše uvedených definicích můžeme spatřovat společný rys. Například dobrovolnost - naplňovat volný čas podle vlastních přání. Ve volném čase jsou důležité jeho funkce. Pokud se volnočasové aktivity optimálně kombinují, i jednotlivé funkce volného času se navzájem kombinují. Volný čas, který je strávený prospěšně, se podle Saka, Sakové (2004, s. 13) pak stává:

- **Preventivním opatřením sociálně patologických jevů.**

Preventivní funkce je zaměřena proti sociálně patologickým jevům, které vedou k nežádoucímu chování jedince.

Takové funkce se zaměřují na následující opatření:

- Ø Primární – aktivity primární prevence jsou určeny pro celou populaci a zahrnují v sobě všechny instituty a aktivity.
- Ø Sekundární – aktivity se zaměřují přímo na rizikové jedince a skupiny, z pravidla tedy na jedince, u kterých je pravděpodobnost „nežádoucí činnosti“. Setkáváme se s nimi ve střediscích výchovné péče, dětských diagnostických ústavech, nebo výchovných ústavech pro děti a mládež poskytujících volnočasové aktivity.
- Ø Terciární – aktivity určeny pro ty, kterých se negativní jevy již týkají. Zařadit sem můžeme například jedince ve vězeních.

- **Dobou pro odpočinek a relaxaci, nabytí nových sil.**

Při této činnosti dochází k obnově jak fyzických, tak psychických sil. Což jedince do jisté míry chrání před stresem nežádoucími vlivy moderní společnosti. Tato funkce má kompenzovat únavu.

- **Zdrojem pozitivních pocitů a také zdrojem sociálních kontaktů.**

Zdrojem pozitivních pocitů může být například rozvoj jedince, získání nových zkušeností, poznatků, prohlubování zájmů. To vše může být spojeno se seberealizací. Co se týká socializace, volnočasové aktivity vedou jedince k navazování nových kontaktů. Pomocí nich také jedinec rozvíjí osobnostní vlastnosti, jako například empatii, obětavost, toleranci.

- **Možností pro naplňování hodnot, které jsou pro jedince v životě důležité.**

Tato funkce slouží jedinci k dosažení vlastních cílů, které jsou spojeny právě s volnočasovou aktivitou a můžeme sem zařadit celoživotní vzdělávání a seberealizaci. Pro jedince vzniká situace, ve které se učí být pramenem úcty k sobě samému, jak popisují (Sak, Saková, 2004, s. 13)

Neméně zajímavé dělení funkcí volného času uvádí Fišerová (2008, s. 14):

- **Psychosociologická (uvolnění, zábava, rozvoj).**
- **Sociální (socializace, symbolická příslušnost ke skupině).**

Dva výše uvedené aspekty volného času jsou založeny na tom, že volný čas by se měl stát předmětem a tématem k diskusi u rodičů, pedagogů, psychologů i sociologů. U rodin se může díky volnočasovým aktivitám kompenzovat určitý vliv některých problému. Způsob trávení volného času je ovlivněn sociálním prostředím i hromadnými sdělovacími prostředky

- **Terapeutická**

Toto hledisko se snaží podporovat zdravý tělesný, ale i duševní vývoj jedince. Zaměřuje se na oblasti režimu dne, křivky výkonnosti nebo samotné hygieny prostředí

- **Ekonomická**

Ekonomický aspekt sleduje, kolik finančních prostředků jedinci investují do volného času, a také jakým způsobem se jim vynaložené náklady vrátí. Z pohledu průmyslu volného času je v tržní ekonomice samostatným odvětvím, které směřuje ke komerci. Pokud je stát po ekonomické stránce vyspělý, své finanční prostředky investuje na rozvoj volného času tedy na muzea, galerie, sportovní oblast (Fišerová, 2008, s. 14):

Někteří autoři uvádí do funkcí volného času i funkci zábavnou. Ta je založena na tom, že by měl volný čas přinášet radost, prožitek, uspokojení. Zábava by měla být jedním z hlavních znaků volného času (Fišerová, 2008, s. 11).

4.2 Faktory ovlivňující volný čas

Vlivy faktorů, které ovlivňují volný čas, jsou jedním z hlavních předmětů výzkumného šetření, a proto se jimi budeme zabývat.

Dle Zicha (1978, s. 102) se faktory, které ovlivňují volný čas, dají rozčlenit na vnější a vnitřní.

Do vnitřních faktorů pak patří:

- Pohlaví a věk jedinců, či vrozené charakteristiky,
- Zdravotní a psychická stav jedince,
- Osobnostní předpoklady.

Do vnějších faktorů pak patří:

- Geografické a přírodní podmínky – tedy vliv místního prostředí lokality, kde se jedinec vyskytuje.
- Lidské působení a životní prostředí – obnova narušené krajiny a prostředí pro lepší podmínky ve volném čase.
- Hromadné sdělovací prostředky – tisk, televize a internet a tendence přijímat kulturu, kterou nám nabízí masová komunikace.
- Životní a výchovné podmínky – jak rodina jedince využívá volný čas,
- Společenské a historické podmínky – pokrok společnosti, výroby, techniky a kultury.

Fišerová (2008, s. 11) zařazuje do faktorů ovlivňujících volný čas rodinu, školu, sdružování dětí nebo zařízení volného času.

Rodina

Rodina jako jeden z nejdůležitějších faktorů také ovlivňuje chování a jednání jedince, by měla dítě vést k tomu, jak volný čas trávit a jak k němu přistupovat. Najít pro dítě aktivitu, ve které bude úspěšné a která ho bude bavit. Svou roli v tom hraje samozřejmě i finanční a sociální situace rodiny.

Škola a zařízení volného času

V rámci školy se musíme zaměřit na aktivity, kterými můžeme ovlivňovat dítě mimo vyučování. Setkáváme se proto s ovlivňováním v rámci aktivit, které nabízí škola (např. sportovní, turistické, společenskovední, pracovně technické, esteticko výchovné, přírodovědné), nebo aktivit v rámci domu dětí a mládeže. Co se týká hodnot jedince, rodina v některých případech předává dítěti hodnoty, které jsou v rozporu s morálními hodnotami společnosti. Učitel by se měl pokusit tuto chybu napravit, navázat s rodinou spolupráci a měl jít sám příkladem (Pávková a kol, 1999, s. 39). Co se týká faktoru sdružování dětí, tak sem zahrnujeme skupiny nebo sdružení, ve kterých je dítě formováno na základě společenských hodnot. Dospívající jedinci potřebují patřit do nějaké skupiny a být v ní přijímáni. Členstvím ve skupině jedinec získá sociální identitu (Pávková a kol, 1999, s. 36).

Média

Fišerová do faktorů ovlivňující volný čas média nezařazuje, ale v dnešní době se často setkáváme s tím, že děti svůj volný čas tráví nejčastěji u televize nebo na sociálních sítích. *„Samotná konzumace médií pak zabírá mladým lidem historicky bezprecedentní množství času: více času ve svém životě tráví současné děti a dospívající pouze spánkem. Kupříkladu britské děti ve věku 5 – 15 let tráví denně sledováním televize, surfováním po internetu, hraním počítačových her a poslechem rádia v průměru 6 hodin, nejstarší část z nich (12 – 15 let) pak dokonce 7,5 hodiny denně (OFCOM 2012). Obdobně vysoké údaje vycházejí výzkumníkům ve Spojených státech (RIDEOUT, FOEHR, ROBERTS 2010). České děti a dospívající tráví s médii o něco času méně, a sice zhruba čtyři hodiny denně (ve věkové skupině 4 – 14 let) resp. pět hodin denně (10 – 14 let) (MEDIARESEARCH 2012). V posledním desetiletí u mladé generace také výrazně narostlo zintenzivnění mediální konzumaci“ (Šebeš , [online], 2016).*

5 Hodnoty a životní styl

„Silné hodnoty vytvářejí silnou kulturu.“

(autor neznámý)

5.1 Hodnoty

Hodnoty a životní styl spolu úzce souvisí. Dalo by se říci, že naše hodnoty ovlivňují náš životní styl. Definovat oba pojmy není jednoduché. Ale jak uvádí encyklopedie Diderot (2000, s. 259), hodnotu lze vyjádřit jako míru zájmu, preference, ocenění, motivaci, kterou člověk spojuje s určitým cílem, identitou či osobou. Hodnotová orientace jedince se vytváří v průběhu života z vrozených dispozic a také vlivem činitelů, které jedince ovlivňují (Kraus, Poláčková, 2001, s. 153). *„Realizovat určitou hodnotu znamená mít také potřebné dovednosti, schopnosti, kompetence“* (Sak, Saková, 2004, s. 9). Sak (2000, s. 40) dále uvádí, že jedinci jsou rozdílní ve svých hodnotových orientacích, ale i v pozici hodnot, v procesu rozhodování, významem hodnot pro své jednání. Dorotíková (1998, s. 42) popisuje chápání hodnoty jako motivující faktor jednání, porozumění významům a jeden z předpokladů přijetí této motivace.

Podle Fontany (2010, s. 232) si děti osvojují hodnoty na základě naučené struktury a to nejprve od rodičů, ve školních institucích od učitelů, dále od vrstevnických skupin, pomocí sdělovacích prostředků a společnosti. *„Určitý zájem a s ním spojená aktivita v reálném životě člověka neexistují jako izolované a samostatné fenomény, nýbrž jsou zakomponovány do celého komplexu chování a životní strategie. Jedinec volí aktivity a potlačuje jiné na základě určitého modelu, hodnotové orientace a životního stylu, které se rodí na základě životního stylu původní rodiny“* (Sak, 2000, s. 147).

Určité náboženské skupiny nebo skupiny určitého socioekonomického postavení mohou pak tyto hodnoty mít odlišné. *„Volný čas a volnočasové aktivity dětí a mládeže mají svá specifika. V dětství a v mládí se utváří hodnotový systém jedince a hledají se cesty jeho uplatňování a objektivizace reálným chováním a činnostmi. Dynamizace hodnotového systému a jeho promítnutí do sociálního časoprostoru můžeme považovat za základ utváření životního způsobu. Jeho významnou součástí*

je způsob trávení volného času a propojení pracovních a volnočasových aktivit“ (Sak, Saková, 2004, s. 59).

Kučerová (1996, s. 76) popisuje, že hodnoty by se daly rozdělit následovně:

- a) přírodní hodnoty,
  - hodnoty vitální, životní,
  - hodnoty sociální,
- b) civilizační hodnoty,
- c) duchovní hodnoty.

Přírodní hodnoty

- *Vitální hodnoty*

Pod tímto pojmem si můžeme představit takové hodnoty, které nám slouží k udržení fyzické lidské existence. Hovoříme tedy o potřebách týkajících se nasycení, tepla, odpočinku, spánku, bezpečí, sdružování se, ochrany či péče. Jelikož se jedná o hodnotu udržení lidského, života je tato hodnota pro jedince nejdůležitější a slouží mu také k udržení všech dalších hodnot.

- *Sociální hodnoty*

Do oblasti sociálních hodnot zařazujeme především hodnoty týkající se mezilidských vztahů a citů. Člověk potřebuje sociální kontakt s ostatními lidmi, potřebuje být milován a chce být milován, touží po společenství, které ho obklopuje a dává mu zpětnou vazbu. V této společnosti se také potřebuje bytostně prosadit, mít úspěch a chce být respektovaným členem.

Civilizační hodnoty

Jsou spojené s výsledkem společenské výroby, organizace techniky a ekonomiky. Představujeme si je jako nositele užitku nebo komfortu. Jelikož nám umožňují takové pohodlí, stává se člověk čím dál tím více nezávislý na přírodě.

Duchovní hodnoty

„Duchovní hodnoty jsou hodnoty ideální, patří mezi ně poznatky a vědomosti, normy a principy, ideje a ideály“ (Kučerová, 1996, s. 76). Duchovní hodnoty jsou

spojeny s hledáním smyslu života. Odrážejí lidskou osobnost a jedná se především o oblasti sebeřízení, sebevýraz a sebereflexi. Zařazujeme sem také smysluplnost věcí, plnost života, význam pravidelnosti, tvořivé práce, citové bohatství, vzdělanost, intelektuální rozvoj (Kučerová, 1996, s. 76). Těmto hodnotám odpovídá potřeba integrace, vnitřní jednota sebe sama i druhých, přírody či světa.

Jak popisuje Prokešová (2008, s. 25) duchovní hodnoty jsou takové hodnoty, které předpokládají a rozvíjí následující:

- Úsilí spojené se smyslem života a věcí, tedy toho, kdo a co jsme, způsob jak si na to odpovíme, a způsob našeho tvořivého sebeuvědomění a sebevyjádření.
- To, jak chápeme celou naši individualitu a jak v ní odrážíme naše citové bohatství, vzdělanost a touhu po pochopení světa.

5.2 Hodnotová orientace

„Hodnotová orientace je nejen o tom, které významy subjekt zaregistruje, ale především o tom, které hodnoty preferuje a které odmítá, které považuje za dominantní a které za okrajové, které respektuje a působnost kterých hodlá blokovat“ (Dorotíková, 1998, s. 75).

To jaké jedinec preferuje hodnoty, jaký má hodnotový systém, je zcela individuální a neopakovatelné. *„Je třeba, aby hodnotová orientace byla založena nejen intelektuálně, ale aby byla zafixována i citově“ (Dorotíková, 1998, s. 76).*

Jak popisuje Sak (2000, s. 38) *„Hodnotový systém společnosti je strukturovaný a jedinec přejímá v závislosti na svém sociálním poli a individuální osobnosti do svého individuálního hodnotového systému jen část ze společenských hodnot.“* Máme-li se zajímat o hodnotovou orientaci mládeže, je důležité zmínit, že mládež ve věku 15-18 let má zvýšenou potřebu sociálního kontaktu a erotických potřeb a velký význam pro ně mají vrstevníci. Vezmeme-li v úvahu právě partu vrstevníků, je velmi pravděpodobné, že část této mládeže bude ovlivněna partou při tvorbě vlastního hodnotového systému (Sak, 2000, s. 40).

Z pedagogického hlediska není období zrání v oblasti hodnot možné provádět tlakem na hodnotový systém, ale je třeba působit na dítě tak, aby bylo vytvořeno

pozitivní hodnotové pole, které u něho vyvolá přijetí pozitivních hodnot. Právě současná mládež je nositelem dynamiky a obnovy hodnotového systému společnosti. To, co je živé a dynamické, mládež z hodnotového systému přejímá, následně mění a obnovuje. Z tohoto důvodu je pro hodnotový systém mládež důležitá, představuje pro něho právě modifikaci a odpovídající hodnotový systém společnosti (Sak, 2000, s. 64).

5.3 Životní styl

Životní styly jsou šablony aktivit, které od sebe odlišují lidi¹ (Floyd, 2007, s. 4). Životní styl je součástí sociálního zrání (Sak, 2000, s. 46). Pokud hovoříme o životním stylu, ten se vztahuje k jednotlivcům, jelikož každý jedinec má osobitý způsob života, který zahrnuje komplex vztahů, činností a aktivit. Volný čas definuje Mohapl následovně: „*Myslí se jím soubor názorů, postojů, temperamentových vlastností a návyků, které mají trvalý ráz a jsou pro každého individuálně specifické – vystihují osobnost jeho chování*“ (Mohapl, 1992, s. 71). „*Životní styly se utvářejí v interakci osobních zvláštností člověka a dlouhodobých specifických nároků jeho konfrontace s několika typickými životními situacemi, jejichž zvládnutí, má-li povahu pravidelného opakování, představuje typické znaky životního stylu*“ (Mohapl, 1992, s. 72). Životní styly jsou z tohoto důvodu součástí každodenního společenského života v moderním světě ... jejich funkce a interakce mohou být pro ty, kteří nežijí v moderním světě nepochopitelné² (Chaney, 1996, s. 196).

Mezi hlediska utváření životního stylu patří:

- Kognitivní zhodnocení sebe sama, svého postavení ve světě, poznávání sebe i okolního světa.
- Způsob prožívání, který se liší u každého jedince, jak kvalitou, tak intenzitou.
- Vztah k práci, odpočinku a pohybové aktivitě.
- Zvládnutí socializace.
- Zvládnutí složitých životních situací (Mohapl, 1992, s. 72-73).

---

¹ „Lifestyles are patterns of action that differentiate people“ (Floyd, 2007, s. 4).

² „Lifestyles are therefore part of the everyday social life of the modern world and ... their function and interaction and would be incomprehensible to those who do not live in modern society“ (Chaney, 1996, s. 4).

Jak je popsáno výše, životní styl je individualizovaný, ale i přesto má společenské rysy. Je typický pro určitou životní etapu, ale část z něho je součástí celoživotního stylu, který se mění v závislosti na jednotlivých životních etapách (Sak, 2000, s. 46). S pojmem životní styl, je úzce spojena rodina.

Rodina je totiž tím prvotním, co má vliv na utváření životního stylu jedince. Rodina je také činitel, který ovlivňuje, jak budeme trávit svůj volný čas. *„Rodiče mohou svým dětem sloužit jako vzory, buď pozitivní, nebo negativní“* (Řehulková in Řehulka, 2009, s. 89).

Mezi další činitele patří i vrstevníci. Ti se také podílejí na utváření životního stylu člověka. Vliv školy je často opomíjen, ale také patří mezi činitele, kterými je jedinec ovlivněn, protože ho vzdělává a vychovává a dalo by se říci, že ho záměrně vede určitým směrem. S životním stylem jsou spojeny také hodnoty a ideály, kterých jedinec ve svém životě chce dosáhnout.

Existuje celá řada životních stylů, Havlík (1996, s. 74-80) dělí životní styl do tří skupin:

- **Životní styl s náplní studia** – do této kategorie životního stylu patří jedinci, kteří rádi čtou, mají aktivní kulturní život, jezdí na výlety a jsou aktivní v oblasti poznávání.
- **Životní styl s nejvyšší hodnotou hraní** – tento životní styl je typický pro sportovce nebo sportovní fanoušky. Jsou s ním spojováni i hráči různých her a návštěvníci zábavných podniků.
- **Životní styl s rozjímáním** – tento způsob trávení života je častý u samotářů, tito jedinci tráví svůj volný čas většinou sami nikoli s rodinou.

„Seřazení životních stylů v pořadí práce, studium, hra a rozjímání odpovídá podle posledních výzkumů trávení volného času četností jejich výskytu v naší zemi. Kromě toho odráží částečně souvislost s oceňováním nebo zavrhováním určitých hodnot v minulých staletích, jak se uchovaly v různých subkulturách naší společnosti“ (Kraus, 2001, s. 154).

Další dělení životních stylů popisuje Kraus (2001, s. 154-155):

- **Pracovně orientovaný životní styl** – do této skupiny řadíme jedince, kteří smysl svého života vidí především v profesionální činnosti. Volný čas chápou jako čas k tělesnému odpočinku nebo relaxaci, tedy jako zbytkovou kategorii.
- **Hedonistický životní styl** – tato kategorie je opakem výše uvedeného stylu. Práce je zde chápána jako činnost nutná a důležitá k tomu, aby jedinec mohl naplnit svůj volný čas užíváním. Na vrcholu je tedy volný čas, následuje rodina a soukromí.
- **Celistvý životní styl** – chápe práci a volný čas jako celek a v jeho zájmu je tedy omezit oddělení těchto životních oblastí.

To, jaký životní styl si jedinec vybere nebo jaký styl si vytvoří, ovlivňují dvě skupiny faktorů a to:

1. Objektivní společenské faktory

Společenské faktory by se daly charakterizovat především ekonomickou a politickou situací. Ekonomická situace ovlivňuje aktivity spojené s prací a také aktivity ve volném čase. Politická situace jedince ovlivňuje v umění, odívání apod. Do této oblasti patří také kulturní tradice společnosti, jak národní, tak krajové. Do našeho životního stylu zasahuje také technický pokrok, rozvoj cestování a dopravních prostředků.

2. Subjektivní osobnostní faktory

Osobnostní faktory jsou dány jedincem samým. Patří sem zájmy a potřeby jedince a jeho individuální zvláštnosti. Důležitou roli hraje také temperament a intelektová úroveň jedince, jeho pohlaví, věk, zdravotní stav a také rodina. K rozmachu aktivit dochází nejvíce u mládeže, tento rozmach má velký vliv na utváření životního stylu jedince. Se změnami životního stylu se však potýkáme po celý život.

Kraus (2001, s. 156) charakterizuje strukturu životního stylu, která vychází ze sfér lidského života. Popisuje osm oblastí, do kterých řadí následující:

1. Biologicko medicínská – genetické znaky, životospráva, hygiena, civilizační choroby, drogy.
2. Psychická – různé zátěže a choroby, nervová poškození, psychickou pohodu.
3. Morálně-etická – hodnotová orientace, vztah k práci a vzdělání.
4. Osvětově-vzdělávací – výchovně-vzdělávací systém, masmédiá, kvalifikace a její další zvyšování.
5. Vědecko-technická – stav vědy, bezpečnosti, ekologie, vliv na zdravotní stav.
6. Právně-kriminologická – právní vědomí, trestná činnost, dysfunkčnost institucí.
7. Kulturně-historická – tradice, zvyky a obyčeje, umění.
8. Politická a religiózní – zájmy jednotlivých stran, projevy nacionalismu, patriotismu, náboženství.

Jak popisuje Kraus (2001, s. 157) „*Životní styl lze nejlépe charakterizovat, když vyjdeme ze struktury každodenní činnosti, kdy se jedná o velmi pestrou mozaiku nejrůznějších aktivit.*“

Aktivity v rámci životního stylu se dají rozdělit do několika kategorií:

- Aktivity orientované na práci, profesi a přípravu na ni – podle věku by se daly utřídit následovně: vzdělání, vstup do zaměstnání, adaptaci v pracovním prostředí, stabilizaci, profesní vzestup.
- Aktivity spojené s rodinou – v časovém intervalu by se daly uspořádat takto, hledáním partnera, zakládáním rodiny, budováním a udržováním domácnosti, výchovou dětí.
- Aktivity v oblasti zájmové – jsou založeny na stabilizaci vlastních zájmů, jejich pěstování a rozvoji, na odpočinku, zábavě, relaxaci.
- Aktivity směřující do společenského života – jedná se o společenský život, tedy navazování společenských styků, zapojování se do občanských vztahů, zaujímání společenských pozic.
- Aktivity týkající se základních biologických a hygienických potřeb (Sociální pedagogika [online], 2010, s. 25-26).

Životní styl nebo způsob lze také charakterizovat z hlediska zaměření na určité aktivity, kterým se věnujeme, na které se zaměřujeme:

1. přírodu, tedy fyzikální prostředí,
2. práci, vytváření hodnot,
3. sebe,
4. sociální okolí, ostatní lidi a vztahy (Kraus, Poláčková, 2001, s. 153).

„Zastoupení jednotlivých oblastí aktivit dává odpověď na to, do jaké míry je náš život jednostranný či bohatý“ (Kraus, 2001, s. 157). Nyní můžeme navázat myšlenkou na propojení volného času a životního způsobu. Zdravý životní styl totiž přímo souvisí se základními funkcemi volného času, které jsou uvedeny v kapitole volný čas. Způsob, jak využíváme svůj volný čas je jedním z nejdůležitějších projevů životního stylu. Volný čas a činnosti s ním spojené, jsou zásadní oblastí, která se podílí na utváření životního způsobu a nejen to, ale také ho rozšiřují a přináší mu bohatost a pestrost.

Pěstování zdravého životního stylu zahrnuje rozvoj tělesné, psychické i duševní kultury jedince.

Tělesná kultura osobnosti je založena na rozvoji takových dovedností a návyků, které se týkají osobní hygieny, stravování, pohybových aktivit a v neposlední řadě nepožívání návykových látek, jako jsou například drogy, alkohol či kouření.

Psychická kultura osobnosti je v podstatě komplexem kvalit, které se uskutečňují v životním stylu, hodnotové orientaci a do socializovaných potřeb. S tím se pojí například odpovědnost, sebeovládání, uvážlivost, prosociální chování, sebereflexe, umění učit se, tvořivost, schopnost socializace.

Duchovní kultura osobnosti zahrnuje hlavně mravní vyspělost osobnosti, citlivost svědomí a smysl pro duchovní rozměr bytí (Smékal, 1997, s. 35).

6 Křesťanství

„Ten, kdo má Boha a nic dalšího má víc než ten, kdo má všechno kromě Boha.“

(autor neznámý)

Křesťanství je název daný náboženství křesťanů. Křesťané sdílí mnoho přesvědčení, ale jsou to jednotlivci a samozřejmě všichni věří přesně v ty samé věci³(Penney, 1995, s. 6). Je to jedno ze tří světových monoteistických náboženství.

Frankielová (1985, s. 25) vymezuje vznik křesťanství coby náboženství následovně. Vzniklo jako malá sekta v Palestině okolo let 30-100 našeho letopočtu v rámci judaismu. V malých skupinách se scházeli Židé i pohané snažili se zachovávat tehdejší náboženské židovské předpisy. Měli však určité zvláštnosti, mezi které patřila slavnost chleba a vína nebo křest. Právě, křest ponořením do vody představoval rituál pokání, smytím všech hříchů očekávali na konečný Soudný den, který bude znamenat konec tohoto světa. Vyznavači těchto rituálů byli označováni jako křesťané, tedy ti, kteří věří v Mesiáše. Slovo Kristus neboli Mesiáš, je odvozeno z řeckého termínu právě pro mesiáše, Božího pomazaného.

Církev je „v nepřátelském světě dar křesťanského společenství velkým pokladem od Boha, kterým bychom neměli pohrdnout.“ Shaw (2000, s. 167) Církev je pro jedince určitým společenstvím, ve kterém jsou si všichni rovni a v podstatě jsou jeho rodinou. Jak uvádí Forgan (1991, s. 17) do církve patří všichni, kteří jsou spojeni s Bohem v Duchu Svatém. Jak uvádí Zandler (2004, s. 16) „*křesťané jsou naprostou většinou religiózní, neboť křesťanství je spjato se společenstvím věřících, s církví.*“

Ateista je přesvědčen, že Bůh není, že svět vznikl na základě hříček přírodních zákonitostí. Podstatou křesťanské víry však je víra v Trojjediného Boha, tedy Otce, Syna a Ducha svatého. Obsah křesťanské víry můžeme spatřovat v apoštolském vyznání víry.

Hlavní myšlenkou křesťanství je to, že se Bůh stal člověkem, zemřel za jeho hříchy a vstal z mrtvých. Tím člověka zachránil od hříchu a spasil. Jak popisuje Tomášek (1992, s. 63-64), křesťanem se stává ten, kdo se nechá pokřtít ve jménu Ježíše Krista.

---

³ „Christianity is the name given to the religion Christians. Christians share many beliefs, but they are individuals and of course they do not all believe exactly the same things” (Penney, 1995, s.6).

Křtem člověk mění své životní principy a postoje. Což platilo v minulosti a platí i v současnosti.

Bůh dal totiž člověku nový řád, kterým se řídí a ten mu přináší v pozemském životě nadpřirozené hodnoty. Tomášek (1992, s. 65) uvádí následující: *„tyto nadpřirozené schopnosti a dary jsou zvlášť působivé tehdy, když nejsou oslabeny hříchem.“* Vztahují se na život náboženský, ale i na život mravní. Autor dále na straně 67 popisuje že: *„Když se díváme z tohoto hlediska na pokřtěného jako na dítě Boží, nadané tolika nadpřirozenými schopnostmi a dary, pak je snadno pochopíme i nutný cíl jeho výchovy, jímž je plné rozvinutí křesťanské osobnosti“* Jodl (2005, s. 13).

Tomášek (1992, s 65) píše následující *„Jestliže křesťan přijímá výrok Ježíše Krista: „ Já jsem tentýž včera i dnes i navěky,“ pak i církev, která je jeho tělo, musí být v každé době prodchnuta jeho duchem, hodnotami, prioritami a preferencemi, jedním slovem kristovstvím.“*

Zandler (2004, s. 14 - 15) uvádí, že křesťané by se dali rozdělit na dvě následující skupiny:

- **Člověk s živou vírou**

Takový jedinec rozvíjí svůj vztah s Bohem denní modlitbou, řídí se křesťanskými zásadami, chápe jejich smysl. Díky živé víře má lásku k druhým lidem a jeho víra vychází z jeho nitra.

- *Člověk s formální vírou*

Navštěvuje bohoslužby zřídka nebo nepravidelně, o víře dokáže vyprávět, ale netouží po vztahu s Bohem, křesťanskými zásadami se řídí z povinnosti, žije podle své vlastní vůle.

Toto členění je pouze pomocné, jelikož každý věřící jedinec je v podstatě někde mezi těmito dvěma skupinami a v průběhu života díky životním situacím může tíhnout k jedné nebo druhé. To znamená, že se v průběhu života jeho víra mění. Jak popisuje Němec (1969, s. 11), křesťanství zasahuje do nitra každého jednotlivce a uplatňuje své působení na všechny národy.

Chápání křesťanství v současnosti

Pozornost je věnována především Ježíši Kristu, který se stal vzorem křesťanství, křesťanským tradicím a to především těm, které jsou zaměřené na Kristovo narození, smrt a vzkříšení. Právě Kristův příběh spásy je vodítkem pro křesťany, je v něm totiž klíč pro vykoupení člověka. Z pohledu ateistického člověka je problematické pochopit jakými normami nebo principy se křesťan řídí (Küng, 2000, s. 211).

Výchovné zásady křesťana

Výchovné zásady je třeba užívat vhodným způsobem, jen tak budou účinné.

- Vychovávej přirozeně – podle přirozeného tělesného i duševního vývoje jedince.
- Vychovávej náboženskou láskou – právě náboženský život musí být duší výchovy.
- Vychovávej s láskou – a to bez ohledu na to, je-li ti jedinec sympatický, nebo ne.
- Vychovávej s radostí – vždy optimisticky a s humorem.
- Vychovávej pro život – přizpůsobuj se potřebám, úkolů a bezpečí, zaměřuj se na reálný život.
- Vychovávej velkomyslně.
- Vychovávej harmonicky – všechny jedince stejným způsobem, jednotně (Tomášek, 1992, s. 120-121).

Církev často realizuje výchovu pomocí volnočasových aktivit, o kterých se dále zmiňuji v následující podkapitole

6.1 Organizované volnočasové aktivity pro křesťany

Většina křesťanských církví připravuje pro děti a mládež organizované aktivity. Nejedná se jen o mládež z křesťanských rodin, ale i o nevěřící (lidi z okolí kostelů, přátele křesťanů...). Níže zmiňované aktivity pořádá hlavně Církev bratrská (jíž jsem aktivní členkou) a Katolická církev. Protože, je nabídka volnočasových aktivit v církvích velmi rozsáhlá, zmiňuji pouze některé možnosti trávení volného času.

CÍRKEV BRATRSKÁ

a) Organizace zastřešující volnočasové aktivity

Dorostová unie

Cílem je především sdružovat dorost, který je tvořen dětmi od 12 do 16 let. V jednotlivých sborech jsou vytvářeny výchovné a vzdělávací činnosti, poznávání přírody, táboření, sport a další aktivity. Zaměřuje se také na vzdělávání vedoucích pracovníků a vytváří vhodné podmínky a zázemí pro jejich práci.

Historie činnosti Dorostové unie se píše od počátku 20. století, kdy se práci s dětmi začali věnovat hlavně v protestantských církvích. Činnost byla zaměřena na pořádání různých dětských táborů, ozdravných pobytů a to už od 30. let. Jejich činnost byla poznamenána druhou světovou válkou a komunismem. Po roce 1989 se díky svobodným podmínkám mohla činnost začít rozvíjet. Myšlenku rozvoje podchytila právě Církev bratrská, které v roce 1994 uspořádala první kurzy pod záštitou výchovného oboru Církve bratrské, kterých se zúčastnili vedoucí dorostu z mnoha církví. Tak došlo k prvnímu budování instruktorských týmů a začaly vznikat nové dorostové skupiny. V roce 1997 vznikl současný název, o dva roky později je Dorostová unie zaregistrována jako občanské sdružení (Dorostová unie, [online], 2016).

Odbor mládeže

Odbor mládeže, je zaměřen na pomoc sborům, s výchovou mládeže, tak aby byla schopna obstát v současné době.

Mezi hlavní priority odboru mládeže patří především:

- Inspirace – vnášení nových impulzů do mládežnické služby.
- Růst – nápomoc v jednotlivých sborech s výchovou mládežnických služebníků (vedoucích mládežnických skupin).
- Otevřenost – spolupráce s mládežníky různých sborů s dalšími organizacemi a vytváření prostředí pro spolupráci.
- Podpora – založená na péči o vedoucí mládeže.

Pro mládež ze všech církví pořádá odbor mládeže různé kurzy nebo festivaly. Mezi ně patří například Studna nebo Houba a Brodfest, což je sjezd mládeže. Také spolupracuje s různými misijními organizacemi na společenských evangelizačních projektech. Odbor mládeže se snaží držet zásady, že slouží těm, kdo o to stojí.

b) Pravidelné aktivity

Studna

Studna (semináře, workshopy, prezentace, možnost sdílení, modlitby...) vznikla již v roce 1995 a tak už má poměrně dlouhou tradici. Jejím cílem je nabídnout účastníkům občerstvení jak po stránce duchovní, tak po stránce společenství. Studna probíhá každý rok a je tvořena čtyřmi víkendy, které jsou zaměřeny na osobní růst a rozvoj schopností mládežníků.

Brodfest

Brodfest je festival křesťanské mládeže, který probíhá vždy čtyři dny v Havlíčkově Brodě. Nejedná se o klasický festival, i když hudba (české i zahraniční kapely zpívající křesťanskou hudbu), je jedním z hlavních bodů programu. Součástí festivalu jsou také semináře a workshopy na různá témata, diskuze, promítání filmů, sportovní zápasy a hlavně Boží Slovo.

Houba

Je to projekt, který je zaměřený na probírání současných témat, týkajících se křesťanství. Probíhá ve všech regionech Čech i Moravy. Název Houba s sebou nese cíl projektu, totiž aby účastníci projektu „nasávali“ informace. Mezi současná témata, která jsou probírána, patří například strach, velmi křehké vztahy, sexualita, tlak doby nebo náboženství a sekty. Všechna jsou zajímavá a umožňují účastníkům sdílet informace a ještě navázat sociální vztahy (Odbor mládeže, [online], 2016).

Effatha

Celorepublikový pěvecký sbor Effatha, vznikl v rámci Církve bratrské a v současnosti má celkem 55 zpěváků. Jde o amatérský pěvecký sbor, který má však za cíl zpívat co nejlépe a tak oslavovat Boha. Jelikož Effatha vystupuje v různých sborech a kostelech má za cíl povzbuzení a inspiraci služebníků církve. Do pěveckého

sboru se může přihlásit každý, kdo umí zpívat. Effatha je založena na víkendových soustředěních, kterých je v průběhu roku celkem pět (Effatha, [online], 2016).

KATOLICKÁ CÍRKEV

a) Zastřešující organizace

Arcidiecézní centrum mládeže

Neboli ADCM je organizace zabývající se pastorační činností mezi mladými lidmi. Činnost ADCM je založena na organizaci diecézních aktivit ve spolupráci s kaplany pro mládež a zástupci děkana. Pořádají celostátní i světové setkání mládeže (Arcidiecézní centrum mládeže. [online], 2016).

Arcidiecézní centrum života mládeže

ADCŽM je organizace nabízející kurzy a pořádající víkendové pobyty pro mladé lidi. Například víkendové Velikonoce nebo Silvestr. Ke kurzům pořádaných v rámci ADCŽM patří kurz animátor nebo kurz duchovní obnovy (Arcidiecézní centrum života mládeže, [online], 2016).

b) Pravidelné aktivity

Schola

Další možností setkávání křesťanské mládeže je schola, což je také pěvecký sbor, který se podílí svým zpěvem na liturgii. Scholy mohou být složeny jen z žen, mužů, anebo mohou být smíšené. Členové toho pěveckého sboru zpívají jednohlasně, chorálové nebo gregoriánské chorály. Můžeme se s ní setkat v každém kostele, zpravidla každý kostel má svou vlastní scholu, složenou z mládežníků a schází se pravidelně k nácvičku programů na mše.

Spolčo, jiným názvem Mládež

Funguje jak v Katolické církvi, tak v Církvi bratrské. Je to neformální skupina lidí, kteří se pravidelně schází ve farnosti, ve sboru. Je koordinována kaplanem, kazatelem nebo vikářem a na programu má zpěv, výklad z Bible, hry, výlety, poutě...

II. Empirická část

7 Metodika průzkumu

7.1 Cíl průzkumu

Hlavním cílem praktické části bylo zjistit, jak tráví svůj volný čas věřící a jak nevěřící mládež a zda tyto dvě skupiny vykazují nějaké rozdíly. Vyhodnotit jak víra, ovlivňuje volný čas a jaký má vliv na hodnotovou orientaci jedinců. Prozkoumat, zda chlapci a dívky vykazují rozdíly v trávení volného času. Porovnat vliv faktorů jako je bydliště a typ rodiny na trávení volného času.

Předpoklady:

- P1 Nevěřící studenti mají více hodin volného času denně než věřící.
- P2 Chlapci ve volném čase navštěvují sportovní kroužky častěji než dívky.
- P3 Věřící studenti ve volném čase více čtou a chodí do knihovny než nevěřící.
- P4 Nevěřící studenti se ve volném čase častěji dívají na televizi než věřící.
- P5 Nevěřící studenti tráví volný čas na počítači častěji než věřící.
- P6 Dívky tráví na sociálních sítích čas častěji než chlapci.
- P7 Dívky mají jako oblíbenou činnost jiné zájmové aktivity než sport (výtvarné aktivity, hra na hudební nástroj, dramatický kroužek, zpěv...) častěji než chlapci.
- P8 Studenti, kteří bydlí na vesnici, budou trávit volný čas více s kamarády ze školy, než studenti, kteří bydlí ve městě.
- P9 Chlapci tráví volný čas na počítači častěji než dívky.
- P10 Nevěřící hrají hry na počítači častěji než věřící.
- P11 Nevěřící studenti poslouchají na počítači hudbu častěji než věřící studenti.
- P12 Nevěřící studenti se dívají na filmy na počítači častěji než věřící.
- P13 Nevěřící tráví volný čas na sociálních sítích častěji než věřící.
- P14 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu peníze a majetek v žebříčku hodnot.
- P15 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu kariéra v žebříčku hodnot.

- P16 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu rodina v žebříčku hodnot.
- P17 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu zdraví v žebříčku hodnot.
- P18 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu náboženství v žebříčku hodnot.
- P19 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu láska v žebříčku hodnot.
- P20 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu přátelství v žebříčku hodnot.
- P21 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu svoboda v žebříčku hodnot.
- P22 Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu vzdělání v žebříčku hodnot.

7.2 Metoda sběru dat a průběh průzkumu

Hlad'o (2011, s. 13) uvádí, že *„kvantitativní výzkum je objasňování jevů na základě vědecké teorie, ověřování z ní odvozených hypotéz a formulování obecně platných zákonitostí.“* *„Kvantitativně zaměřený výzkum pracuje s číselnými údaji, zjišťuje jejich množství, rozsah, frekvenci jevů, jejich mírů a tyto údaje zpracovává pomocí statistických postupů.“* Dotazníkové šetření je velmi frekventovanou metodou pedagogického výzkumu. Chráska (2007, s. 163), vymezuje dotazník jako: *„způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.“* Díky dotazníkovému šetření můžeme získat informace, které jsou jednodušší ve zpracování i vyhodnocení dat, a nejde přitom o finančně náročnou metodu (Hlad'o, 2011, s. 31).

Pro dotazníkové šetření byly vytvořeny strukturované otázky týkající se volného času, zájmů a hodnot. Dotazník byl určen studentům středních škol maturitního studia a měl tři strany. První část dotazníku tvořila hlavička dotazníku s motivací pro vyplnění, následně obecné otázky, týkající se pohlaví, věku, rodiny, místa bydliště a víry. Tělem dotazníku bylo 13 otázek. Dotazník obsahoval 5 otázek otevřených, 5 otázek polouzavřených a na závěr 3 otázky uzavřené. Poslední, tedy třetí část dotazníku, tvořil závěr, který obsahoval poděkování za vyplnění dotazníku. Dotazník byl anonymní.

Sběr dat proběhl metodou dotazování, pomocí techniky dotazníku, viz Příloha 1. Dotazníkové šetření je dle mého názoru nejvhodnější pro zjištění dat práce a to především z těchto důvodů:

- jde o anonymní techniku,
- jednorázově lze oslovit velký počet studentů v krátkém čase,
- jsou položeny jednoznačné otázky,
- studentům není dotazování cizí,
- studenti odpovídají dle vlastního uvážení, bez vlivu spolužáka nebo učitele,
- díky dostatečnému času na vyplnění, mohou přemýšlet nad odpovědí,
- zpracování a vyhodnocení dotazníků je velmi efektivní.

Dotazník byl do škol poskytnut na začátku listopadu 2015, a to do tříd všech ročníků. V jednotlivých ročnících byl předkládán třídním učitelem. Ten studentům vysvětlil postup a vlastní požadavky na vyplnění dotazníku. Při vyplňování jsem byla přítomná v dané třídě, pro případ, že by bylo třeba něco vysvětlit nebo měli studenti nejasnosti. Jelikož byl dotazník předložen většímu počtu studentů a to v krátkém časovém horizontu, nebyla zde možnost rozšíření otázek mezi ostatní studenty.

7.3 Zpracování výsledků

Získaná data jsem zpracovala pomocí Microsoft Excelu do tabulek a grafů. Pro vyjádření výsledků jsem používala nejčastěji procenta. Jelikož jsem považovala za důležité, ověřit si výsledky statisticky, využila jsem statistickou metodu testování nezávislosti pomocí Pearsonova chí-kvadrát testu, který je nejpoužívanějším základním testem nezávislosti využívaný v kontingenční tabulce. V tomto šetření budu pracovat na hladině významnosti 0,05 (Cvičení ze statistiky III, [online]).

7.4 Charakteristika souboru respondentů

Pro dotazníkové šetření jsem zvolila dvě střední školy ve zlínském kraji. Na počátku dotazníkového šetření bylo poskytnuto do škol celkem 180 vytištěných dotazníků. Z celkového počtu rozdaných dotazníků se vrátilo 174, avšak u některých nebyly vyplněny všechny otázky, a z toho důvodu byly z výzkumu vyřazeny. Pro výzkum bylo tedy použito 130 dotazníků.

Tabulka 1: Revize návratnosti dotazníků

Návratnost dotazníku	absolutní četnost	relativní četnost
rozdané	180	100%
vrácené	174	96,60%
úplně vyplněné	130	72,22%

Výzkumné šetření bylo určeno studentům středních škol a celkem se ho zúčastnilo 56 chlapců a 74 dívek.

Tabulka 2: Pohlaví respondentů

Pohlaví	absolutní četnost	relativní četnost
chlapci	56	43,07%
dívky	74	56,92%
celkem	130	100%

Dotazníkové šetření bylo určeno studentům všech ročníků střední školy. Věkové rozmezí bylo tedy od 15 do 18 let. Z celkového počtu bylo 34 studentů ve věku 15 let, 31 studentů ve věku 16 let, 34 ve věku 17 let a 31 ve věku 18 let.

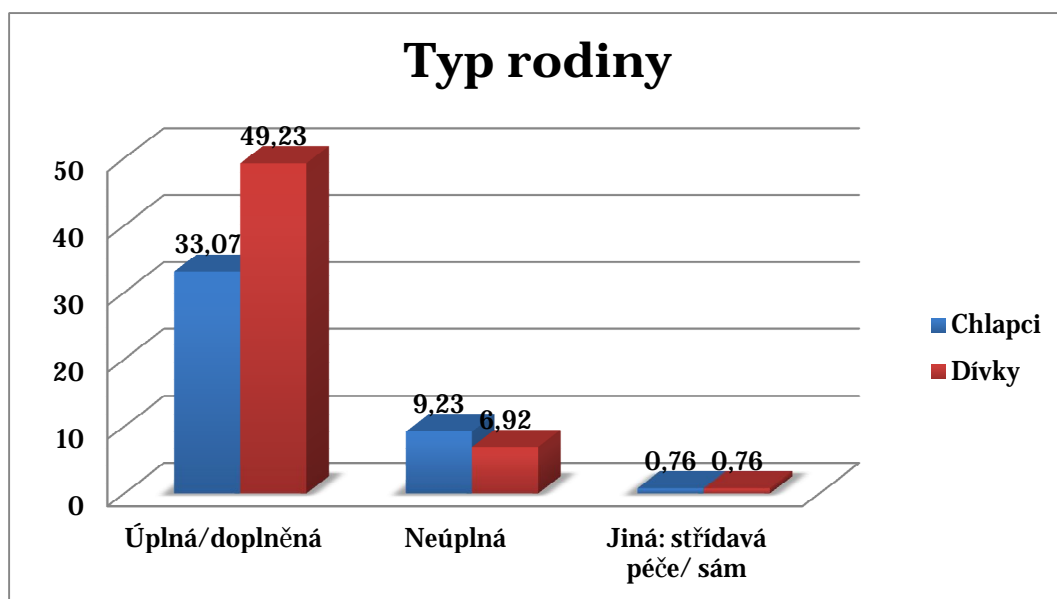
Tabulka 3: Věk respondentů

Věková kategorie	absolutní četnost	relativní četnost
15	34	26,15%
16	31	23,85%
17	34	26,15%
18	31	23,85%

Jelikož rodina ovlivňuje zájmy jednotlivce, dotazníkové šetření obsahovalo otázku týkající se úplnosti rodiny. V úplné nebo doplněné rodině žije 107 jedinců, v rodině neúplné 21 respondentů a dva jedinci zvolili odpověď jinou. Jeden respondent žije ve střídavé péči, druhý již žije sám.

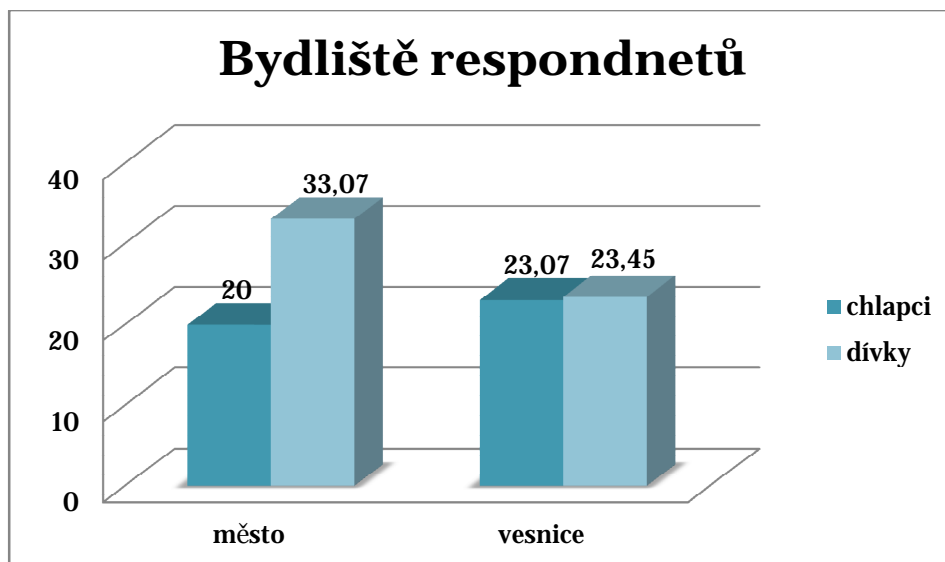
Tabulka 4: Typ rodiny

Typ rodiny	absolutní četnost	relativní četnost
úplná/doplňená	107	82,31%
neúplná	21	16,15%
jiná: střídavá péče/ sám	2	1,54%
celkem	130	100%

Graf 1: Typ rodiny**Tabulka 5: Bydliště respondentů**

Bydliště	chlapci	dívky	celkem
město	20%	33,07%	53,08%
vesnice	23,07%	23,45%	46,92%

Místo bydliště do značné míry ovlivňuje volbu zájmové aktivity, a proto se dotazník věnoval i této otázce. Z celkového počtu respondentů bydlí 69 jedinců ve městě a 61 jedinců na vesnici.

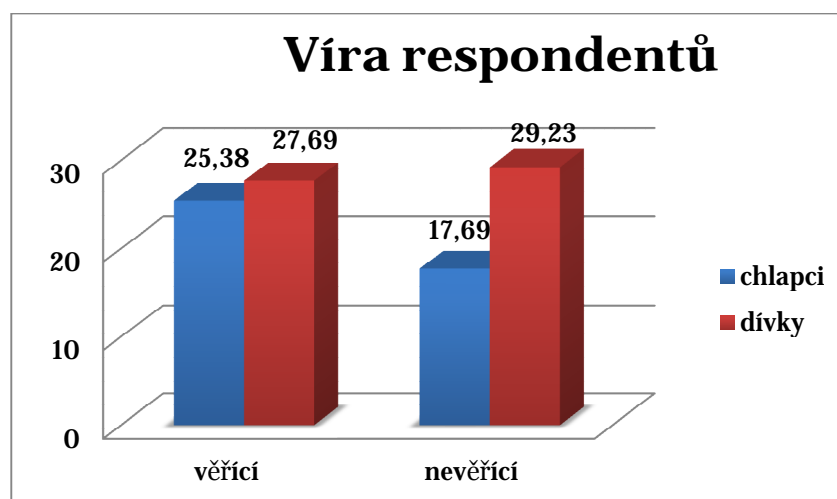

Graf 2: Bydliště respondentů

Diplomová práce se věnuje volnému času křesťanů a nevěřících, a proto dotazník obsahoval otázku, týkající se víry. Mezi respondenty je 69 křesťanů a 61 nevěřících.

Tabulka 6: Víra respondentů

Víra	chlapci	dívky	celkem
věřící	25,38	27,69	53,07
nevěřící	17,69	29,23	46,92

Graf 3: Víra respondentů

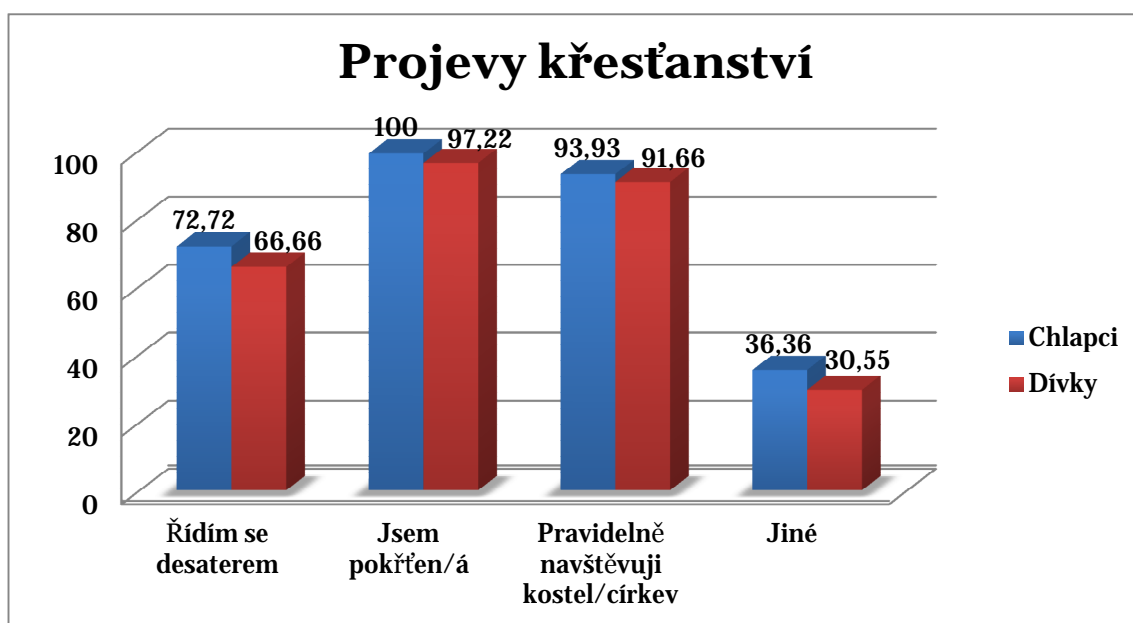
Další otázka byla zaměřena na praktikování křesťanství v životě jedince. Respondenti mohli uvést, zda se křesťanství prakticky projevuje v jejich životě.

Respondenti měli možnost označit jednu nebo více odpovědí, a pokud jim všechny tři nabízené odpovědi nestačily, mohli vypsát vlastní odpověď. Celkem 48 respondentů uvedlo odpověď, řídím se desaterem, 68 věřících respondentů uvedlo odpověď, že jsou pokřtěni a 64 respondentů uvedlo, že pravidelně navštěvuje kostel (církve).

Tabulka 7: Projevy křesťanství

Projevy křesťanství	celkem
řídím se desaterem	48
jsem pokřtěný/á	68
pravidelně navštěvuji kostel/církev	64
Jiné	23

Z grafu můžeme pozorovat, že většina křesťanů je pokřtěná a pravidelně navštěvuje církev. Co se týká dodržování desatera, dívky ho dodržují méně než chlapci.

Graf 4: Projevy křesťanství

Další možnost vypsalo 23 respondentů. Mezi dalšími projevy křesťanství uváděli studenti nejčastěji modlení, biřmování, mládež, ministrování, scholu, čtení Bible, jiný způsob uvažování život, křesťanské akce, kostel občas, přijímání svátostí, svátost smíření nebo to, že se řídí Biblií a žijí podle křesťanských zásad.

8 Výsledky diplomové práce

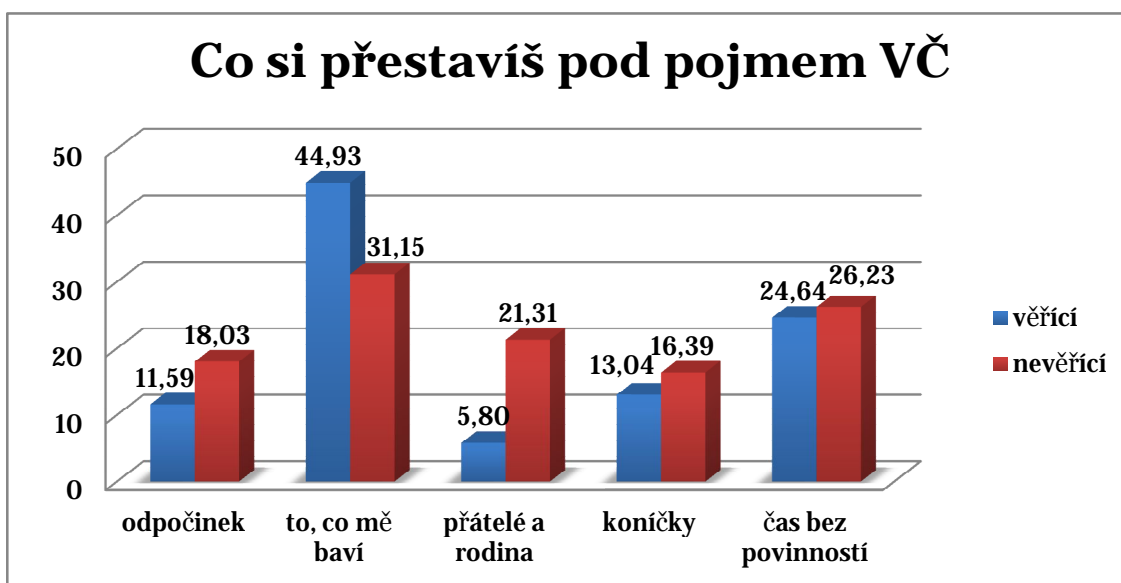
Tato kapitola je členěna podle jednotlivých otázek v dotazníku. Pro lepší orientaci uvádím plné znění otázky a následně její vyhodnocení. Pokud se k dané otázce vztahuje předpoklad, ihned jej ověřuji.

8.1 Vyhodnocení otázek dotazníku

Vyhodnocení otázky 1: Co si představíš pod pojmem volný čas?

Jelikož byla otázka otevřená, měli respondenti možnost odpovědět jedním slovem nebo celou větou. Každý si zvolil sám, podle toho jak to uznal za vhodné. Odpověď jsem vyhodnotila pomocí obsahové analýzy.

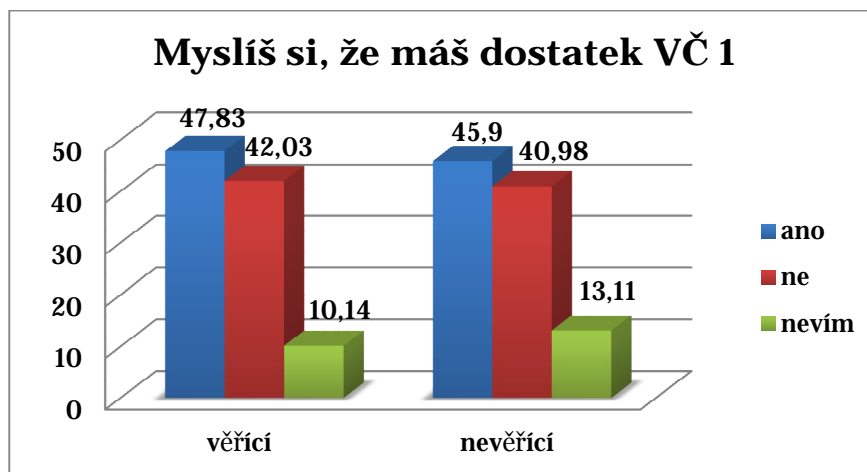
Většina studentů považuje za volný čas, když dělají to, co je baví. Jak věřící (44,93 %) tak nevěřící (31,15 %) studenti uváděli tuto odpověď nejčastěji. Nevěřící studenti častěji uváděli rodinu a přátele, odpočinek a koníčky jako svou představu o volném čase.

Graf 5: Představa o volném čase (dále jen VČ)

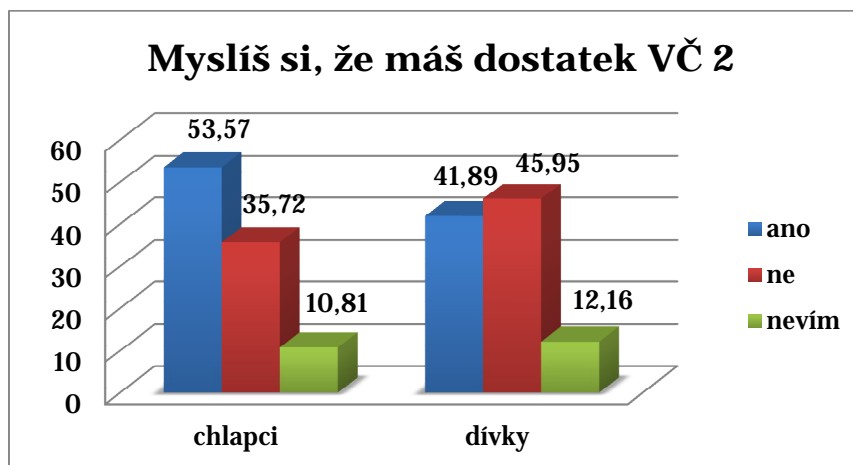
Vyhodnocení otázky 2: Myslíš si, že máš dostatek volného času?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 47,83 % věřících a 45,90 % nevěřících si myslí, že má dostatek volného času. U této otázky můžeme sledovat podobné výsledky u všech tří odpovědí.

Graf 6: Myslíš si, že máš dostatek VČ 1

Zajímavé výsledky nalézáme při rozdělení odpovědí podle pohlaví. Dívky totiž ve 45,95 % uvádějí, že mají nedostatek volného času (to odpovídá počtu 31 dívek). Naopak chlapci považují množství svého volného času za dostatečné v 53,57 %.

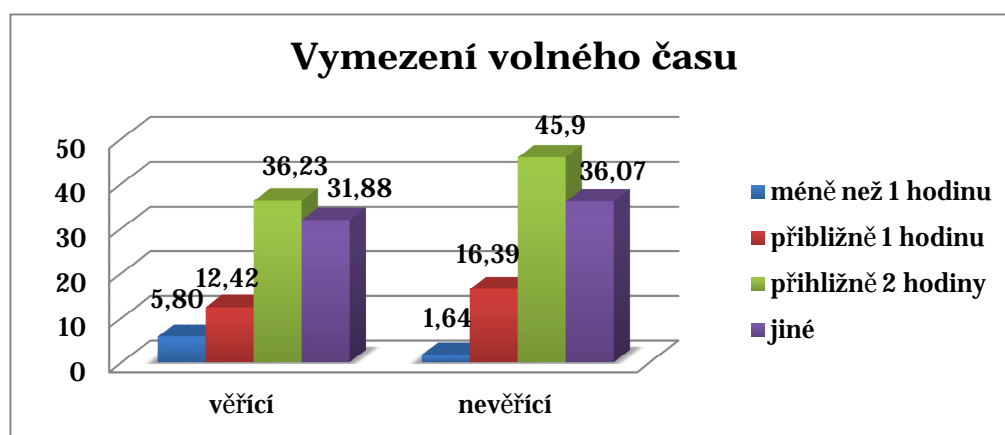
Graf 7: Myslíš si, že máš dostatek VČ 2

Vyhodnocení otázky 3: Kolik volného času denně máš?

Nejčastěji mají věřící (36,23 %) i nevěřící (45,90 %) studenti asi 2 hodiny volného času denně. Přibližně 1 hodinu denně uvedlo 12,42 % věřících a 16,39 % nevěřících respondentů. Zbytek dotázaných zvolil jiné množství volného času. Zajímavé je, že 6,56 % nevěřících respondentů má 6 a více hodin volného času denně a 9,84 % 4 a více hodin volného času.

P1: Nevěřící studenti mají více hodin volného času denně než věřící.

Z níže uvedené tabulky vidíme, že nevěřící uvádí častěji vyšší počet hodin volného času denně než věřící, což potvrzuje náš předpoklad ($p=5,16 \times 10^{-6}$).

Graf 8: Vymezení volného času

V následující tabulce můžeme vidět další možnosti, které respondenti volili u odpovědi více, kolik. Tyto odpovědi byly rozděleny do následujících kategorií, 2 a více, 4 a více a 6 a více, podle vyučování. Respondenti v některých případech zvolili možnost více, kolik, ale neuvedli daný počet hodin.

Tabulka 8: Kolik volného času máš

Kolik volného času máš	věřící	nevěřící
méně než 1 hodinu	5,80%	1,64%
přibližně 1 hodinu	12,42%	16,39%
přibližně 2 hodiny	36,23%	45,90%
více, kolik (neuvedlo)	10,14%	13,11%
4 a více	7,25%	9,84%
podle vyučování	5,79%	1,64%
2 a více	7,25%	4,92%
6 a více	1,45%	6,56%

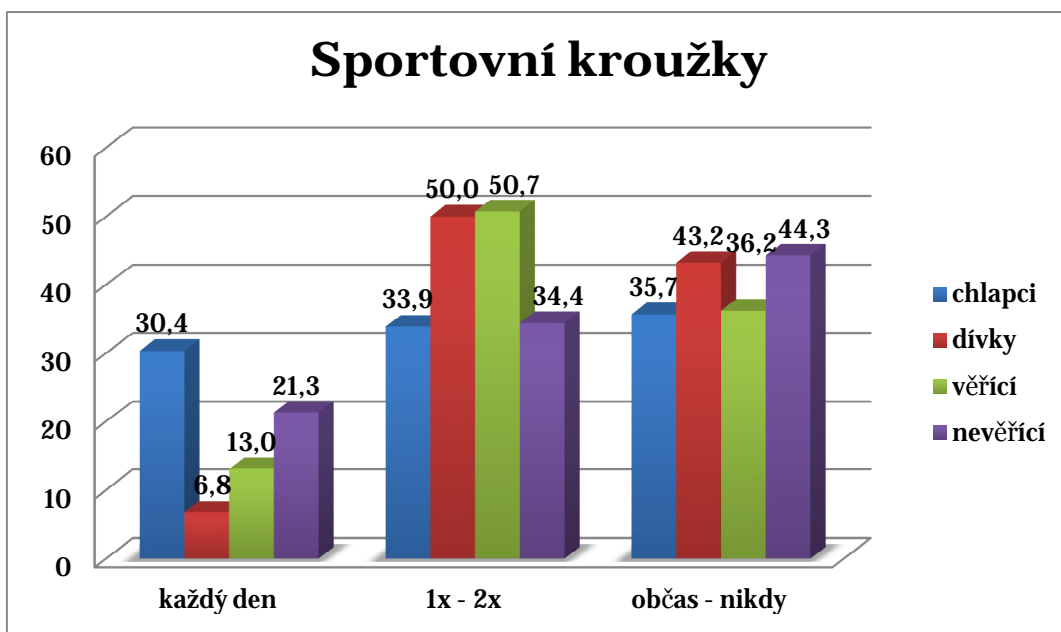
Vyhodnocení otázky 4: Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas?

Respondentům byla nabídnuta obecná škála volnočasových aktivit, a jejich úkolem bylo zvolit, jak často tyto aktivity vykonávají. Pro lepší vysvětlení byly jednotlivé aktivity popsány zvlášť.

Na grafu pozorujeme, že nejvíce dívky i chlapci navštěvují sportovní kroužky 1x-2x za týden. Přes 30 % chlapců sportuje každý den. Celkem 50,7 % věřících sportuje také 1x-2x za týden. Nevěřící mají nejvyšší procento odpovědí u četnosti občas, nikdy.

P2: Chlapci ve volném čase navštěvují sportovní kroužky častěji než dívky.

Tento předpoklad se potvrdil, 30,4 % chlapců sportuje každý den vs. 6,8% u dívek ($p = 9,73 \times 10^{-9}$).

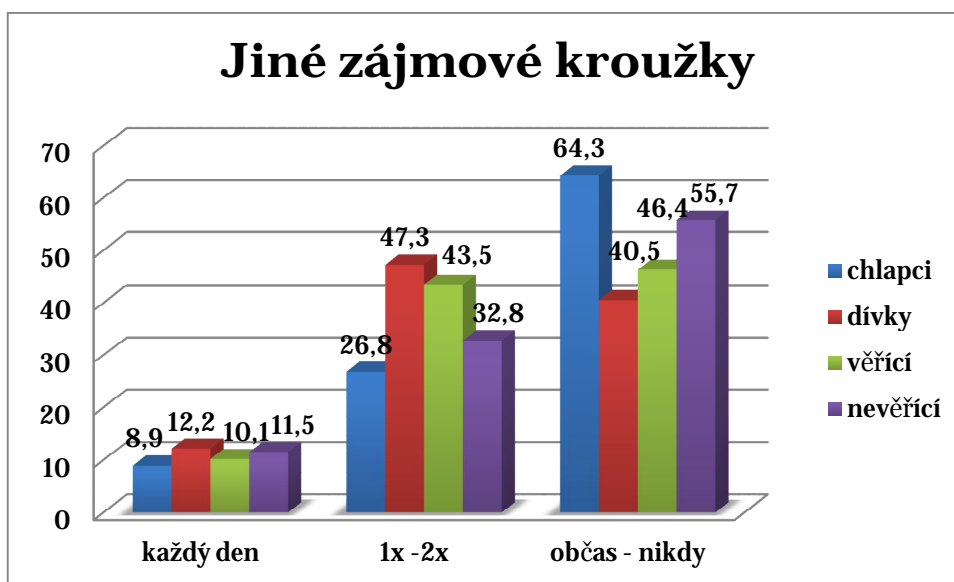

Graf 9: Sportovní kroužky

Protože různé zájmové kroužky se běžně konají 1× - 2× za týden, očekávala jsem nejvyšší výsledky právě u této četnosti. Předpokládala jsem totiž, že většina středoškoláků stále ještě do nějakého zájmového kroužku chodí. To se ukázalo, jako nesprávný předpoklad – věřící i nevěřící totiž vykazují nejvyšší hodnoty u četnosti občas – nikdy. Věřící chodí nejčastěji na kroužky 1× - 2× za týden.

P7: Dívky mají jako oblíbenou činnost jiné zájmové aktivity než sport (výtvarné aktivity, hra na hudební nástroj, dramatický kroužek, zpěv...) častěji než chlapci.

Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi dívkami a chlapci v tom, jak tráví jiné zájmové aktivity ($p= 0,0255$). Dívky se jiným zájmovým aktivitám věnují častěji než chlapci.

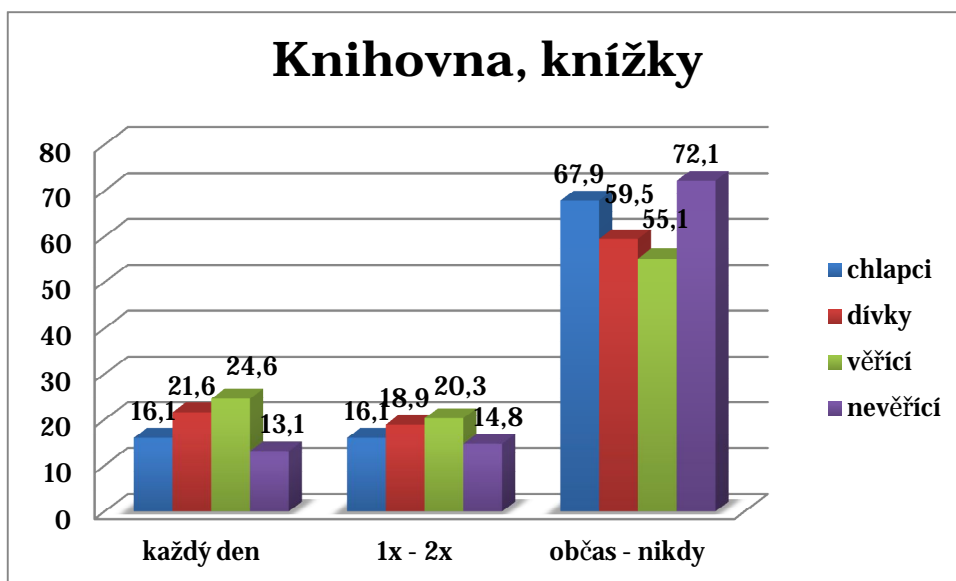

Graf 10: Jiné zájmové kroužky

Většina dotázaných uvedla, že se čtení knih nebo návštěvě knihovny ve svém volném čase věnuje občas nebo nikdy. Ze všech dotázaných si nejčastěji čtou věřící respondenti.

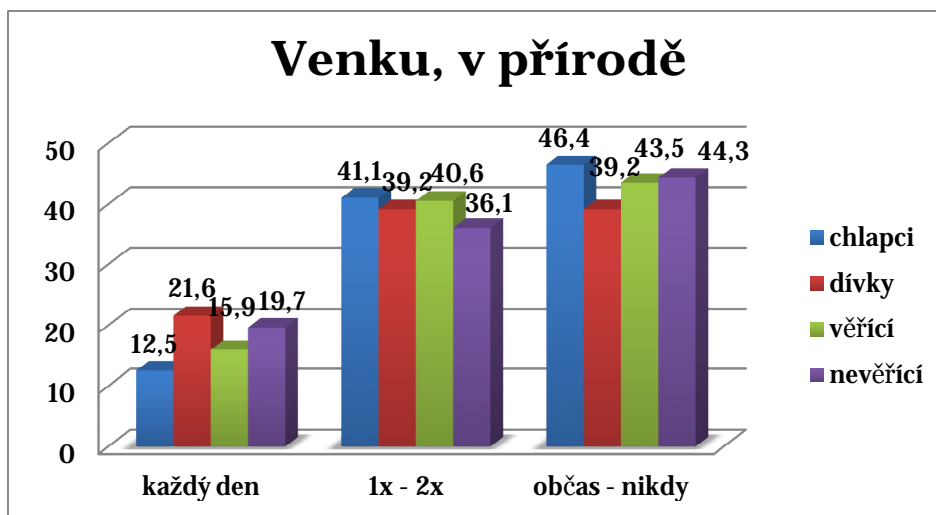
P3: Věřící studenti ve volném čase více čtou a chodí do knihovny než nevěřící.

Na grafu vidíme, že věřící studenti čtou častěji, než nevěřící. Statisticky se však tento předpoklad nepotvrdil

Graf 11: Knihovna, knížky

Okolo 40 % dotázaných uvedlo, že ve volném čase chodí ven jen občas nebo nikdy. Na druhou stranu okolo 40 % dotázaných chodí ven 1× - 2× za týden. U této volnočasové aktivity vidíme zajímavý rozdíl mezi chlapci a dívkami – dívky chodí ve 21,6% ven každý den oproti 12,5 % chlapců (ti naopak ve 46,4 % chodí ven jen občas). Nevěřící chodí ven každý den v 19,7 % oproti 15,9 % u věřících.

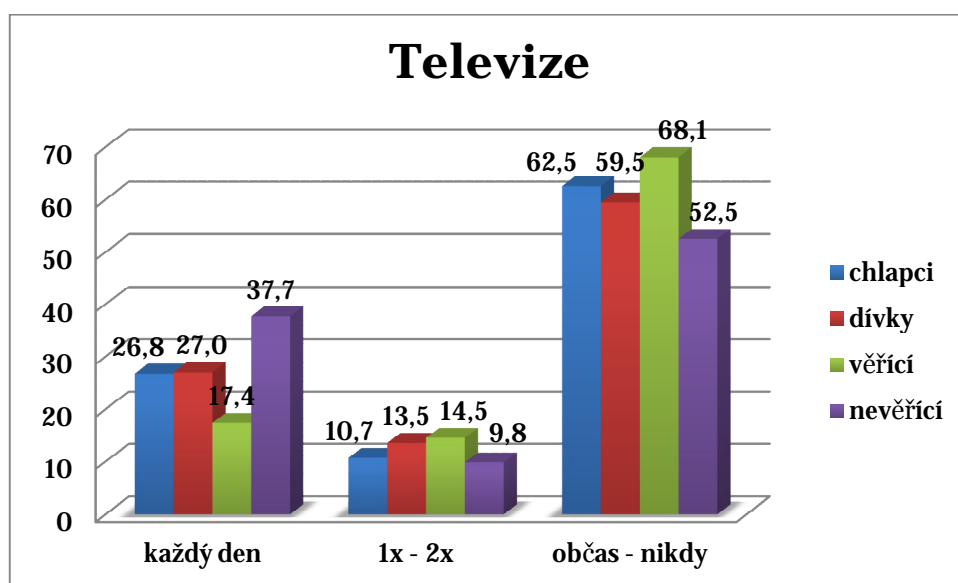

Graf 12: Venku, v přírodě

Sledováním televize vyplňují svůj volný čas každý den nejvíce nevěřící 37,7 %. Křesťané naopak uvedli, že se na televizi dívají jen občas nebo nikdy v 68,1 %. Můžeme pozorovat, že rozdíly mezi chlapci a dívkami v této kategorii jsou jen malé.

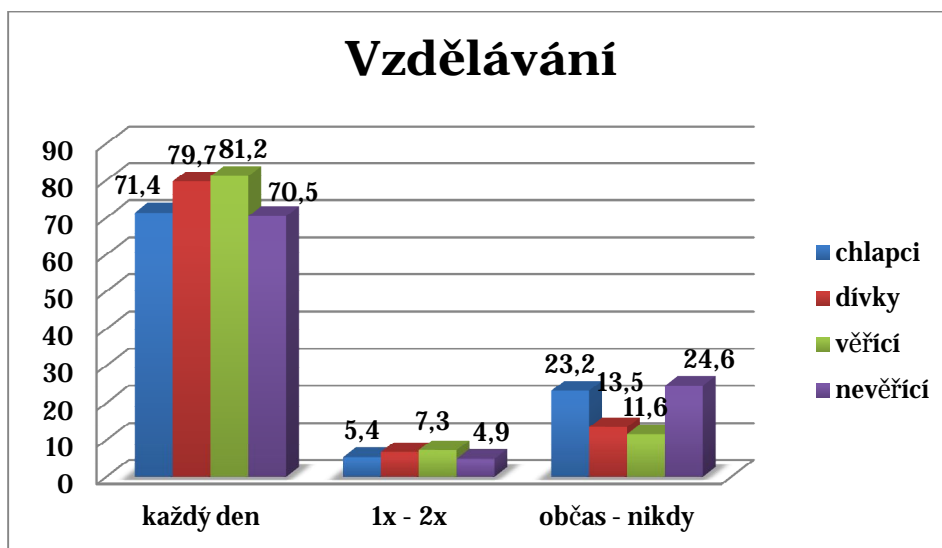
P4: Nevěřící studenti se ve volném čase častěji dívají na televizi než věřící.

Tento předpoklad byl potvrzen. Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v tom, jak často sledují televizi ($p = 0,0327$).

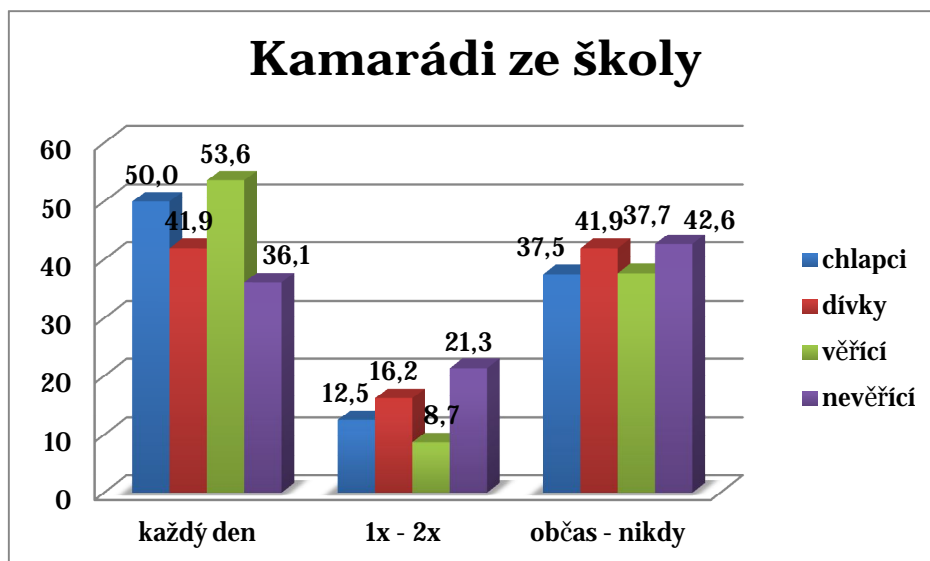
Graf 13: Televize

Jednou z aktivit, které jedinci ve volném čase mohou uskutečňovat je vzdělávání. Je tím myšleno vzdělávání v podobě například dobrovolného navštěvování muzeí, galerií a kulturních zařízení ve prospěch vlastního rozvoje. Studenti tuto otázku však pojali jako vzdělávání se v podobě přípravy do školy. Otázka nesplnila svůj účel, ale z grafu je patrné, že velká většina studentů se připravuje každý den a svou školní povinnost si plní. Jak můžete vidět, dívky mají vyšší hodnoty než chlapci a podobné je to i u věřících a nevěřících.

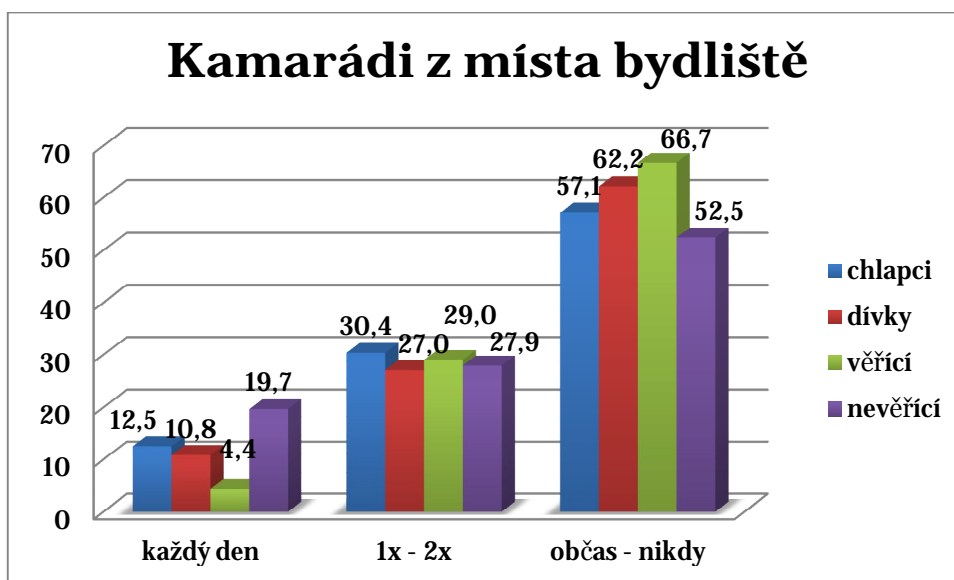
Graf 14: Vzdělávání

Nejčastěji tráví čas s kamarády ze školy chlapci (50,0 %), a to každý den, oproti 41,9 % u dívek. Stejně jsou na tom věřící respondenti (53,6 %). Nevěřící studenti vykazují nejvyšší hodnoty u odpovědi občas - nikdy.

Graf 15: S kamarády ze školy

Na následujícím grafu vidíme, že nejvíce se všichni studenti s kamarády z místa bydliště setkávají jen občas nebo vůbec nikdy. Nejvyšší hodnotu v kategorii každý den vykazují nevěřící (19,7 %). V kategorii 1× - 2× za týden pozorujeme podobné výsledky u všech studentů. Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v tom, jak často tráví volný čas s kamarády z místa bydliště ($p= 0,0213$).

Graf 16: S kamarády z bydliště

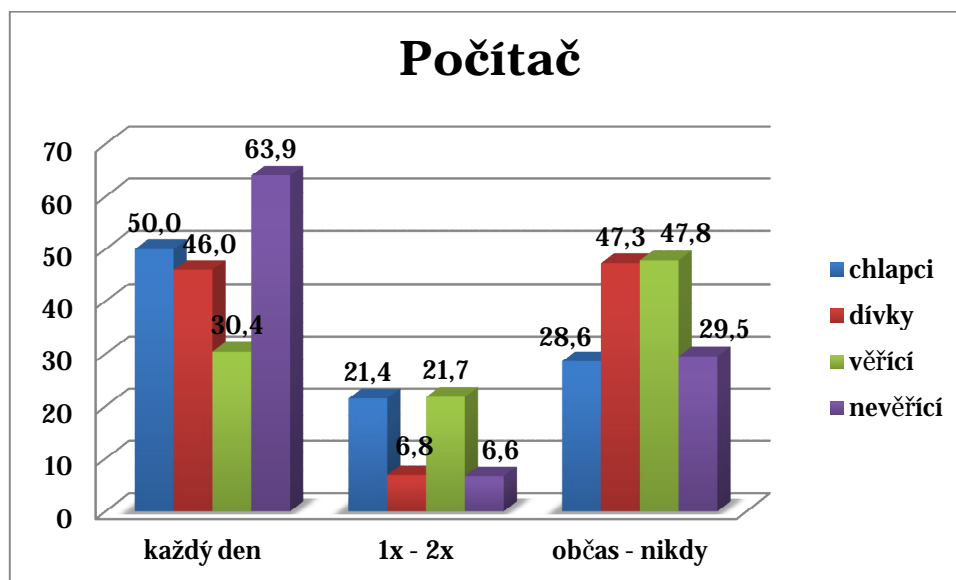
Počítač, který neodmyslitelně patří k našim životům, vyplňuje volný čas studentů poměrně často každý den. Nejvíce tráví svůj volný čas na počítači nevěřící. Poměrně vysoké hodnoty vidíme u dívek u kategorie občas – nikdy, a to okolo 47 %.

P5: Nevěřící studenti tráví volný čas na počítači častěji než věřící.

Náš předpoklad byl statisticky potvrzen ($p=3,74 \times 10^{-5}$), je tedy rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v tom jak často tráví volný čas na počítači.

P9: Chlapci tráví volný čas na počítači častěji než dívky.

Chlapci častěji uváděli používání počítače ve volném čase než dívky. Při statistickém zpracování dat, bylo zjištěno, že je rozdíl v tom, jak často tráví chlapci a dívky volný čas na počítači ($p=0,0165$). Tento předpoklad byl potvrzen.

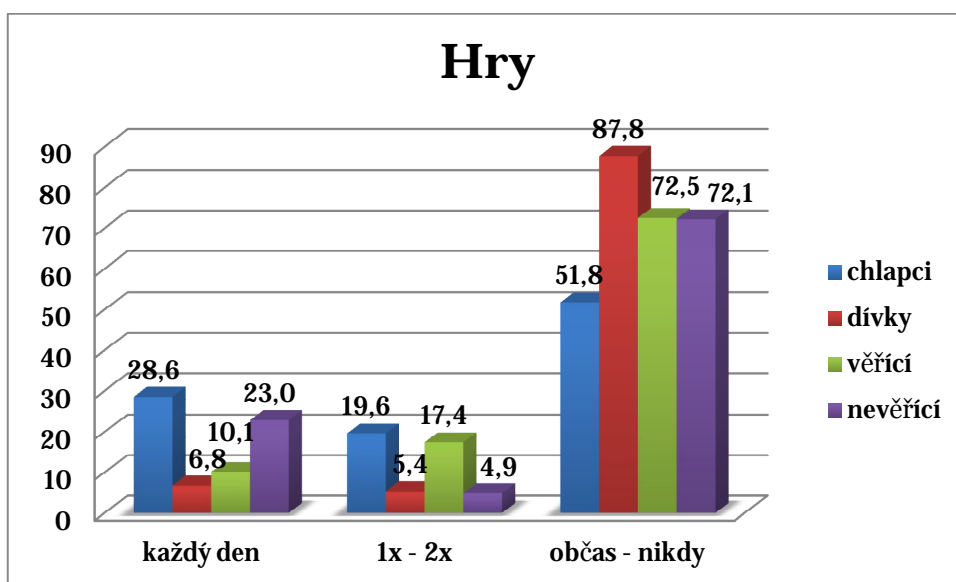
Graf 17: Počítač

Na počítači máme více možností, jak čas strávit. Proto mě zajímalo konkrétně, co studenti na počítači dělají.

Hry u zkoumaného vzorku asi nejsou oblíbené, protože nejvyšší výsledky vidíme u kategorie občas – nikdy a to u všech skupin respondentů. Nejvyšší hodnotu však uvedly dívky (87,8 %). Chlapci ještě poměrně často hry hrají každý den (28,6 %) i 1× - 2× týdně (19,6 %). U dívek je to pouze okolo 6 %.

P10: Nevěřící hrají hry na počítači častěji než věřící.

Nevěřící ve 23 % hrají každý den, oproti 10,10 % u věřících. Věřící uvedli, že hrají 1× - 2× týdně v 17,4 %. Při statistickém zpracování dat, byl potvrzen předpoklad 10, ($p= 0,0217$).

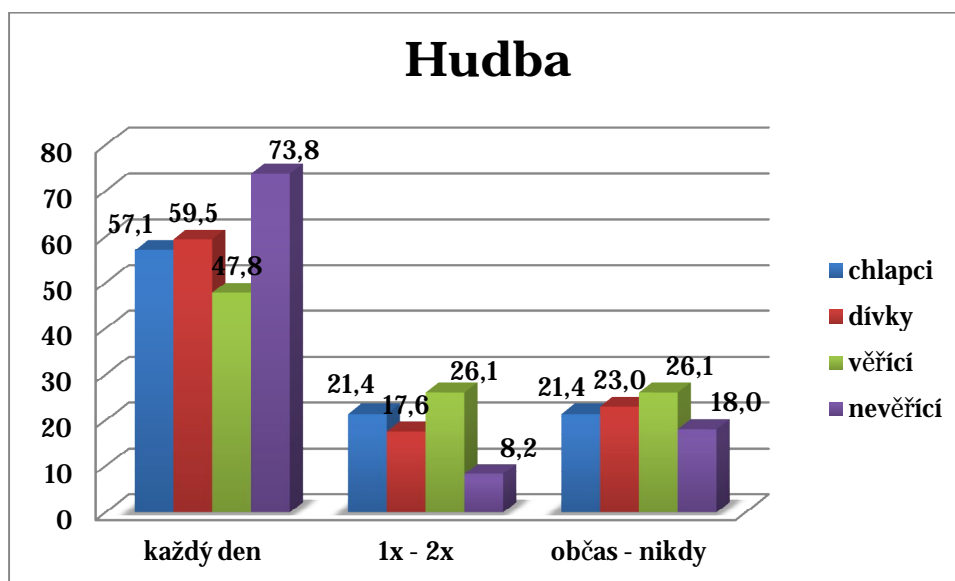

Graf 18: Hry

Hudbu poslouchají všichni studenti na počítači každý den. Nejvíce však nevěřící studenti. Nejmenší procentuální hodnotu mají u kategorie každý den věřící studenti (47,8 %). Mezi chlapci a dívkami nejsou větší rozdíly.

P11: Nevěřící studenti poslouchají na počítači hudbu častěji než věřící studenti.

Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v poslechu hudby na počítači ($p= 0,0249$). Nevěřící studenti poslouchají hudbu častěji.

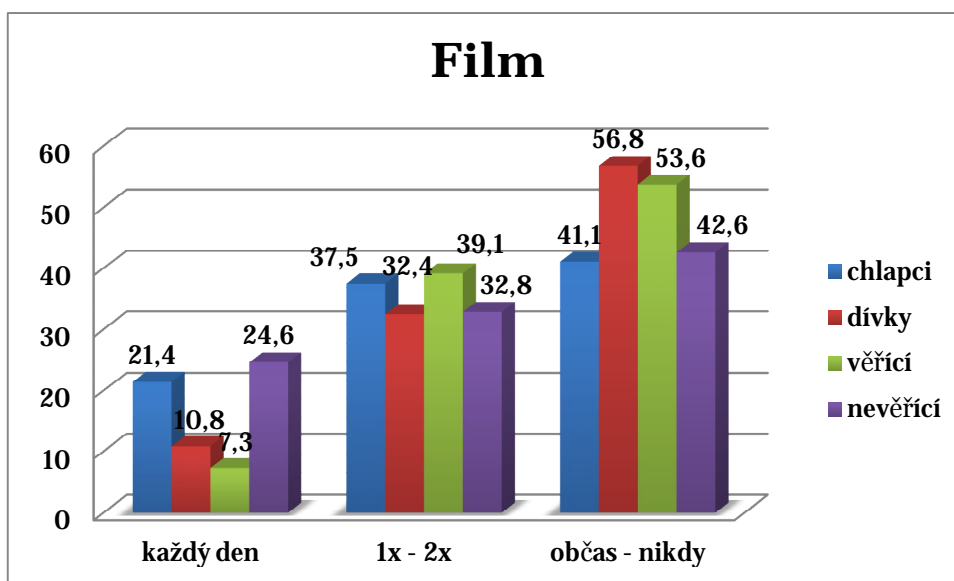

Graf 19: Hudba

U filmů jsem předpokládala, že je studenti sledují nejčastěji každý den. Nejvyšší hodnoty však pozorujeme u četnosti občas – nikdy. Rozdíly mezi chlapci a dívkami jsou hlavně u sledování filmů každý den, kde mají vyšší hodnoty chlapci (21,4 %). Dívky naopak v 56,8 % filmy sledují občas nebo nikdy.

P12: Nevěřící studenti se dívají na filmy na počítači častěji než věřící studenti.

Skoro čtvrtina nevěřících sleduje filmy každý den, naopak 53,6 % věřících pouze občas nebo nikdy. Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v tom, jak často sledují filmy na počítači ($p = 0,0198$).

Graf 20: Film

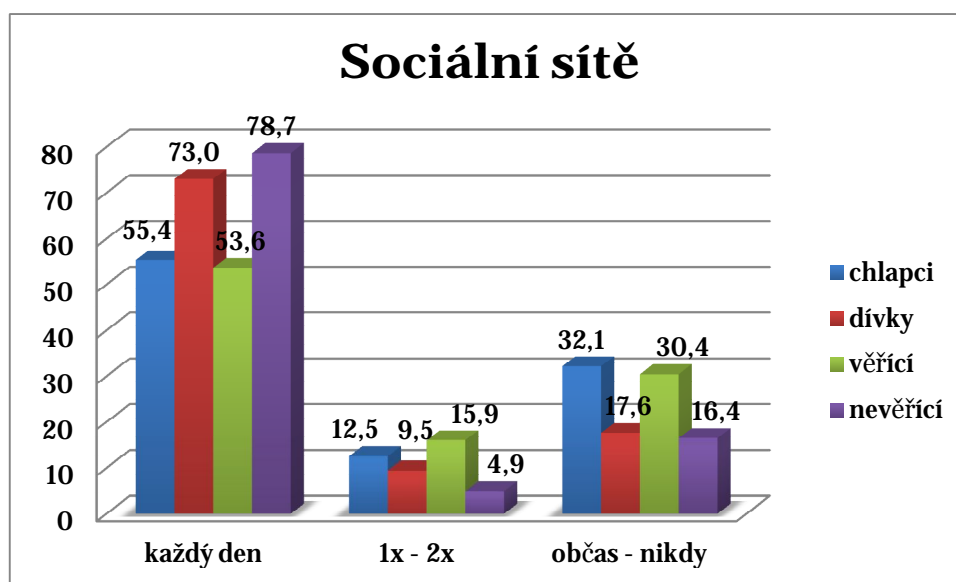
Sociální sítě jsou nepostradatelné v současné společnosti, což je patrné i na následujícím grafu. Všichni respondenti na sociálních sítích tráví volný čas nejvíce každý den.

P6: Dívky tráví na sociálních sítích čas častěji než chlapci.

Tento předpoklad nebyl statisticky potvrzen. I přesto, že dívky uvádí, že jsou na sociálních sítích každý den častěji než chlapci.

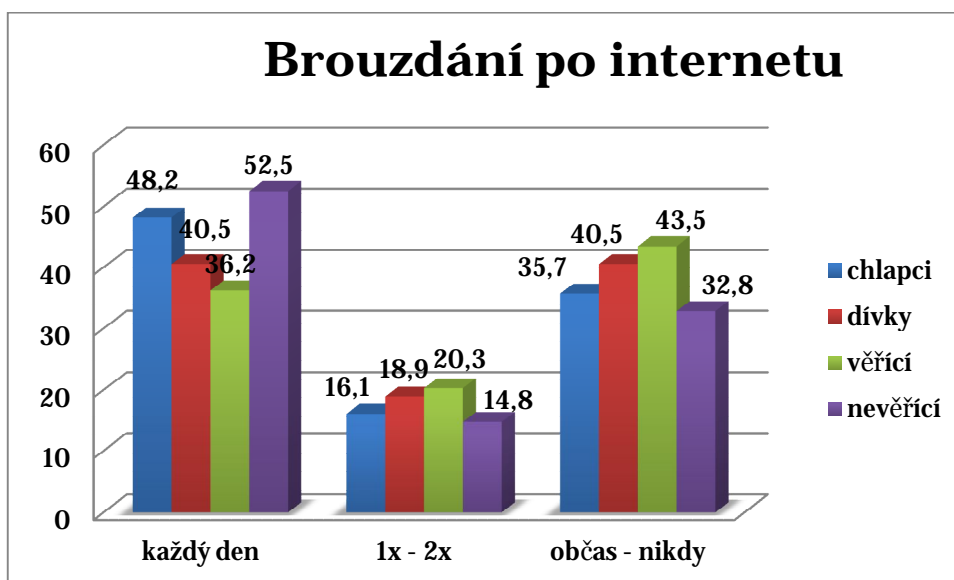
P13: Nevěřící tráví volný čas na sociálních sítích častěji než věřící.

Rozdíl mezi věřícími a nevěřícími je také patrný. Nevěřící (78,7 %) tráví čas na sociálních sítích každý den častěji než věřící (53,6 %). Při statistickém zpracování dat, bylo potvrzeno, že je rozdíl mezi věřícími a nevěřícími v trávení volného času na sociálních sítích ($p = 0,0089$).

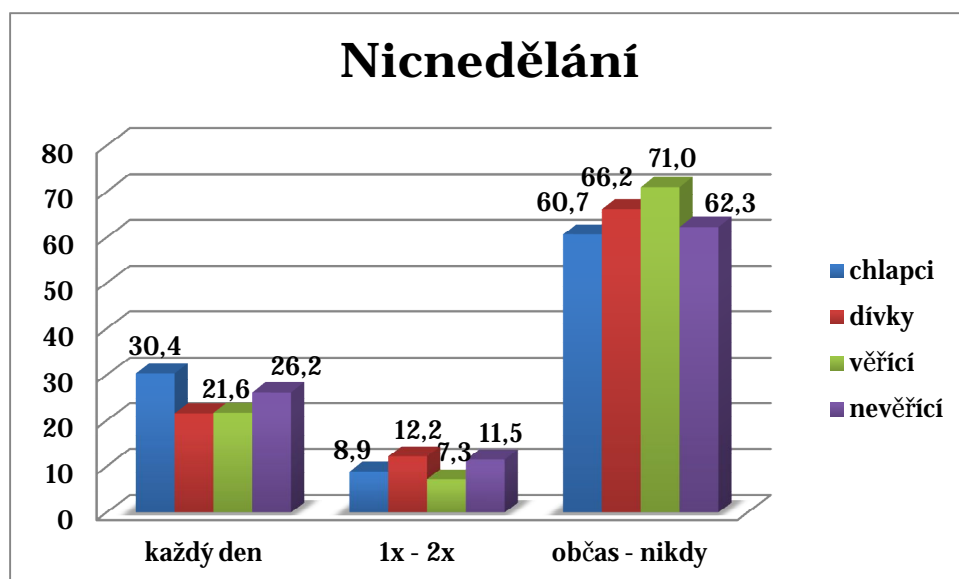
Graf 21: Sociální sítě

Výsledky vyplývající z následujícího grafu ukazují, že přes 50 % nevěřících brouzdá po internetu každý den, kdežto křesťané jen ve 36,2 %. Křesťané uvedli ve 43,5 %, že na internetu ve svém volném čase brouzdají jen občas nebo nikdy. Rozdíl vidíme i mezi pohlavími, chlapi brouzdají po internetu každý den častěji než dívky.

Graf 22: Brouzdání po internetu

Většina studentů zřejmě považuje nicnedělání za činnost nevhodnou pro volný čas. Proto nic nedělají jen občas nebo nikdy. Nejvyšší hodnotu vidíme u věřících studentů (71 %) oproti 62,3 % u nevěřících. Chlapi (30,4 %) přiznali, že ve volném čase nedělají nic každý den. U dívek to bylo jen 21,6 %.

Graf 23: Nicnedělání

Vyhodnocení otázky 5: Vrať se k předchozí otázce (č. 4) a označ křížkem X tři aktivity, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Jako svou oblíbenou aktivitu studenti nejčastěji označili sportování a trávení času se svými kamarády ze školy. Na třetí místo uvedli vzdělávání, ale vzhledem, k tomu, že otázka nebyla správně pochopena, s těmito výsledky nemohu pracovat. Přesto je tento výsledek zajímavý.

Zajímavé rozdíly vidíme u jiných zájmových aktivit, které dívky mezi oblíbené řadí v 35,13 % a chlapci jen v 8,57 % (zvýrazněno v tabulce). Dívky také častěji uvádí knihy a knihovnu a sociální sítě.

Nevěřící častěji uváděli sledování televize a počítač.

Tabulka 8: Oblíbené aktivity respondentů

oblíbená aktivita	věřící	nevěřící	chlapci	dívky
sportovní aktivity	44,93%	40,98%	48,21%	39,19%
vzdělávání	44,93%	32,79%	37,50%	40,54%
kamarádi ze školy	39,13%	32,79%	39,29%	33,78%
pobyt venku	27,54%	18,03%	21,43%	24,32%
knihy, knihovna	24,63%	22,95%	16,07%	29,73%
poslech hudby	21,74%	26,23%	28,57%	20,27%
jiné zájmové aktivity	21,74%	26,23%	8,93%	35,13%
kamarádi z bydliště	13,04%	11,47%	3,57%	18,92%
sociální sítě	11,59%	13,11%	8,93%	14,86%
počítač	8,70%	21,31%	16,07%	13,51%
hry na počítači	7,25%	4,92%	3,57%	8,10%
nicnedělání	7,25%	6,56%	8,93%	5,40%
brouzdání na internetu	4,35%	3,28%	1,78%	5,40%
sledování televize	3,45%	11,47%	12,50%	5,41%
filmy na počítači	2,90%	9,84%	7,14%	5,40%
hudební nástroj	1,45%	1,64%	0,00%	2,70%
cizí jazyk	0,00%	1,64%	0,00	1,35%

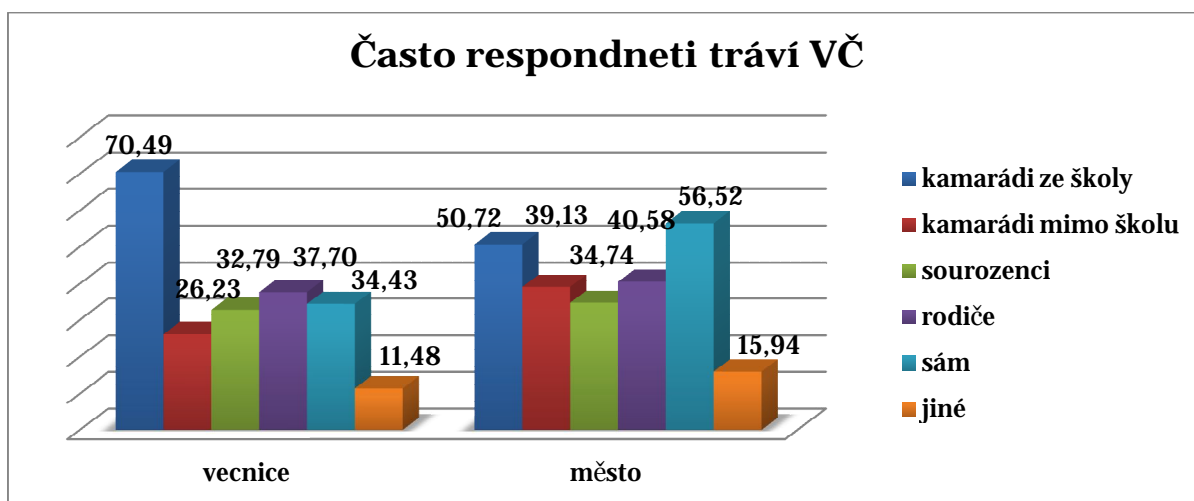
Vyhodnocení otázky 6: S kým trávíš svůj volný čas?

Respondenti mohli volit možnosti, s kamarády ze školy, s kamarády mimo školu, se sourozenci, s rodiči, sám, jiné. U každé uvedené možnosti mohli zaznačit četnost často, někdy nebo nikdy. V jednotlivých kategoriích respondenti uvedli následující.

Respondenti z města nejčastěji tráví svůj volný čas sami, což uvedlo 56,52 % studentů. Do kategorie jiné uváděli studenti, že tráví volný čas hlavně s přítelem/přítečkou a se zvířetem.

P8: Studenti, kteří bydlí na vesnici, budou trávit volný čas více s kamarády ze školy než studenti, kteří bydlí ve městě.

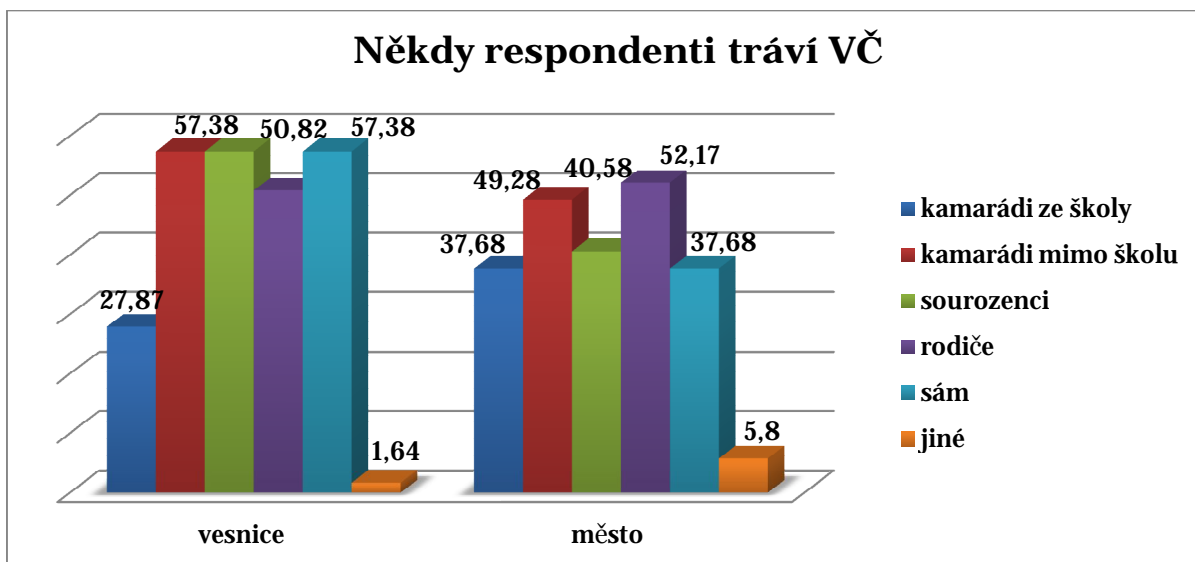
Předpoklad se potvrdil ($p=0,0118$). Nejčastěji tráví svůj volný čas respondenti z vesnice s kamarády ze školy, a to 70,49 % respondentů.

Graf 24: Často respondenti tráví volný čas

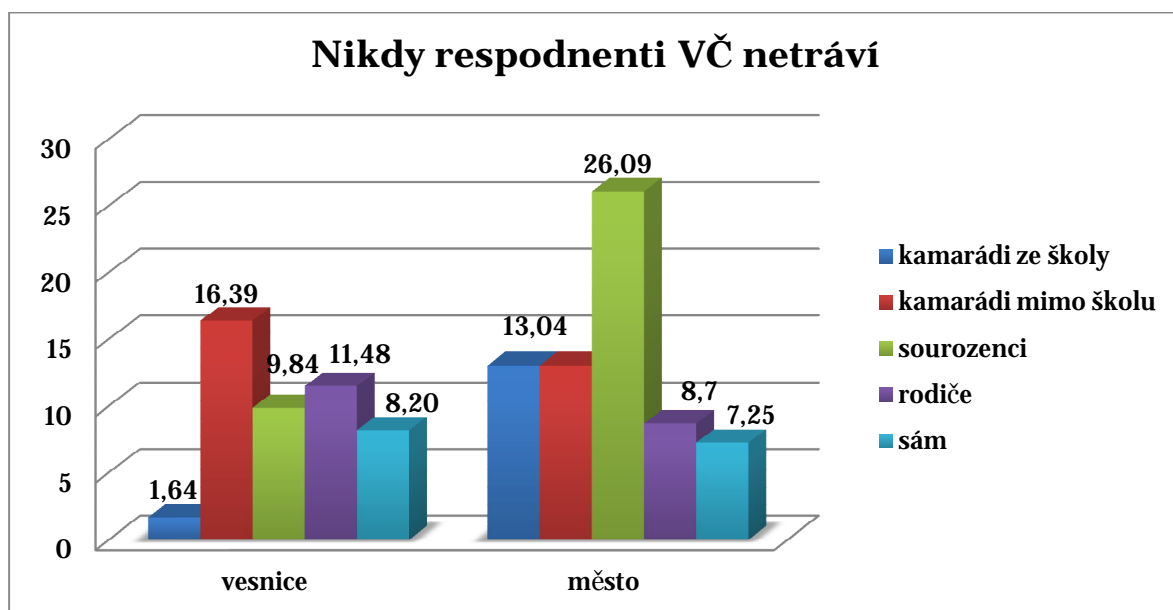
U možnosti někdy svůj volný čas trávím, uvedli respondenti z vesnice nejčastěji tři možnosti a to s kamarády mimo školu, se sourozenci a sám a to u každé odpovědi volilo 57,38 % respondentů. Respondenti z města jednoznačně označili, že svůj čas někdy tráví nejčastěji s rodiči, což uvedlo 52,17 %.

Graf 25: Někdy respondenti tráví volný čas

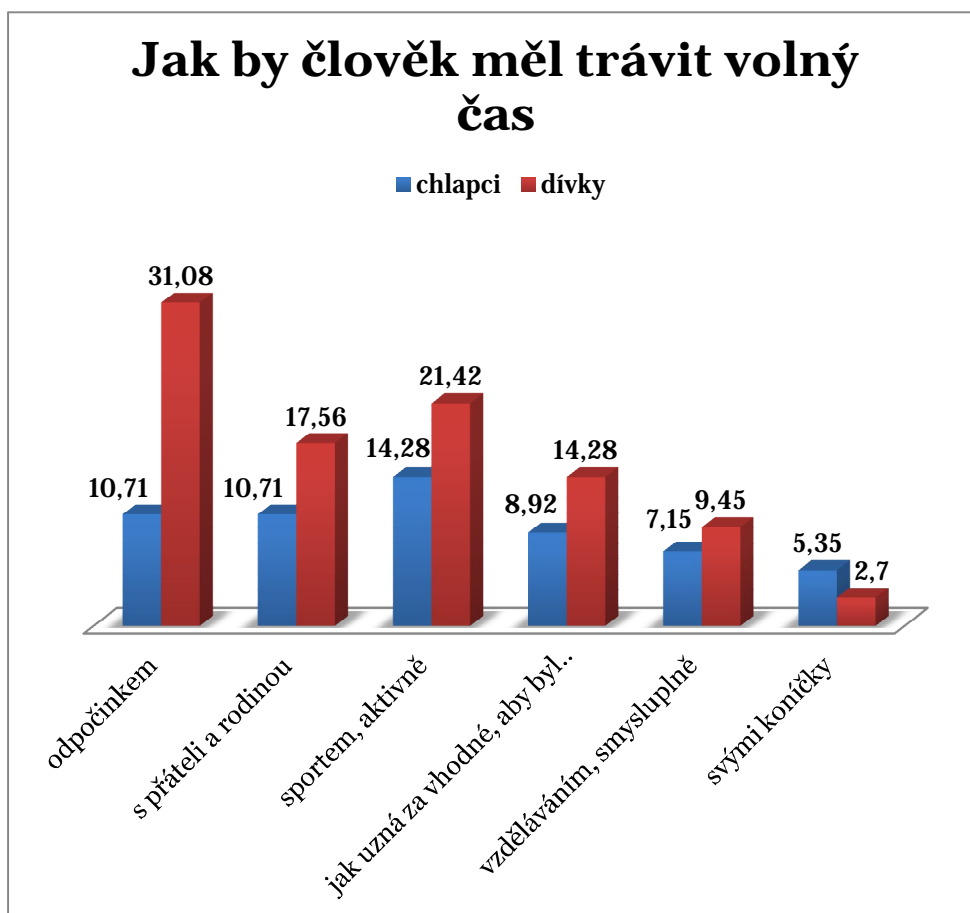
Studenti z vesnice nejčastěji uváděli, že nikdy netráví volný čas s kamarády mimo školu a to v 16,39 %, naopak respondenti z města uvedli nejčastěji, že nikdy netráví svůj volný čas se sourozenci, což uvedlo 26,09 % respondentů.

Graf 26: Nikdy respondenti volný čas netráví

Vyhodnocení otázky 7: Jak by člověk měl trávit volný čas?

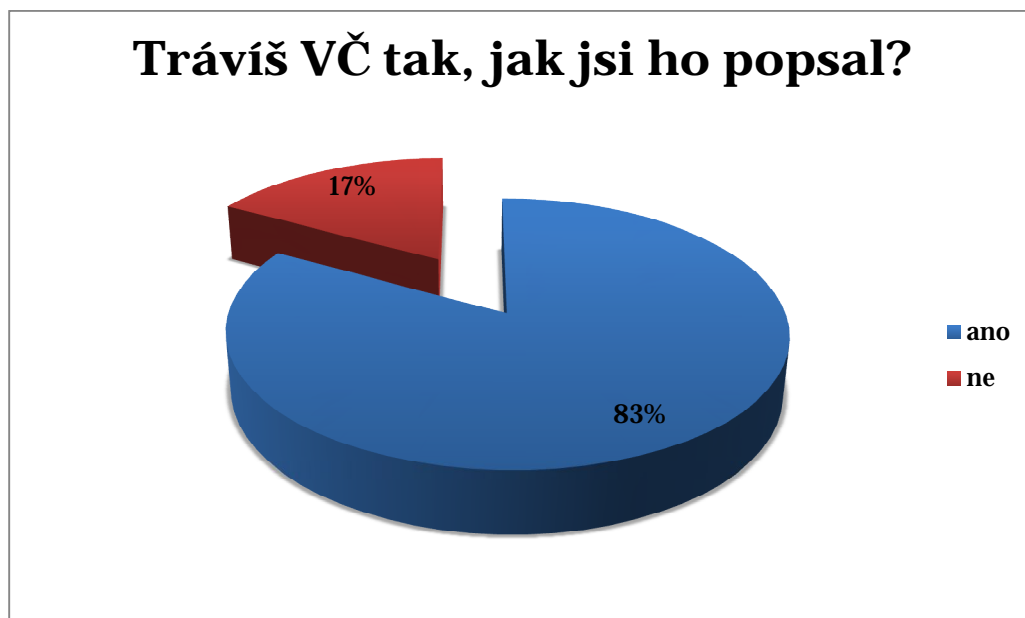
Z obsahové analýzy vyplynulo, že chlapci nejčastěji uváděli, že člověk by měl trávit svůj volný čas sportem a aktivně, což napsalo 14,28 % chlapců. Dívky naopak volí nejčastěji odpočinek v 31,08 %, sport a aktivní trávení volného času uvedly až jako druhou nejčastější odpověď (21,42 %). Koníčky uváděli chlapci (5,35 %) i dívky (2,7 %) celkem málo, což je zajímavé.

Graf 27: Jak by měl člověk trávit volný čas

Vyhodnocení otázky 8: Trávíš volný čas, tak jak jsi ho v předchozí otázce popsal?

Z celkového počtu respondentů uvedlo 83 %, že svůj volný čas tráví tak, jak uvedli v otázce číslo sedm. Pouhých 17% z nich má opačný názor, tedy svůj čas netráví tak jak by ho dle jeho představ měl člověk trávit.

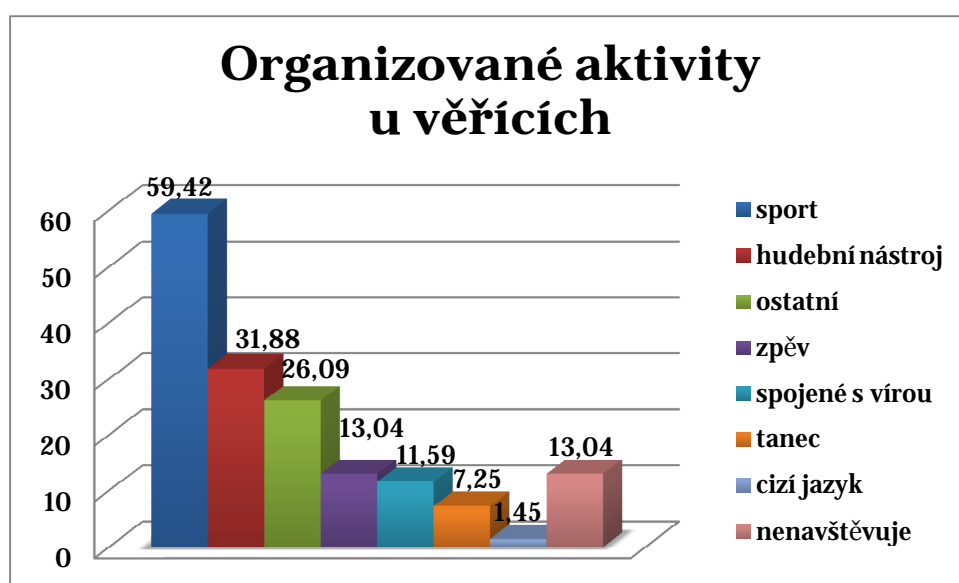

Graf 28: Trávíš volný čas tak, jak jsi ho popsal.

Vyhodnocení otázky 9: Jaké pravidelné organizované aktivity navštěvuješ?

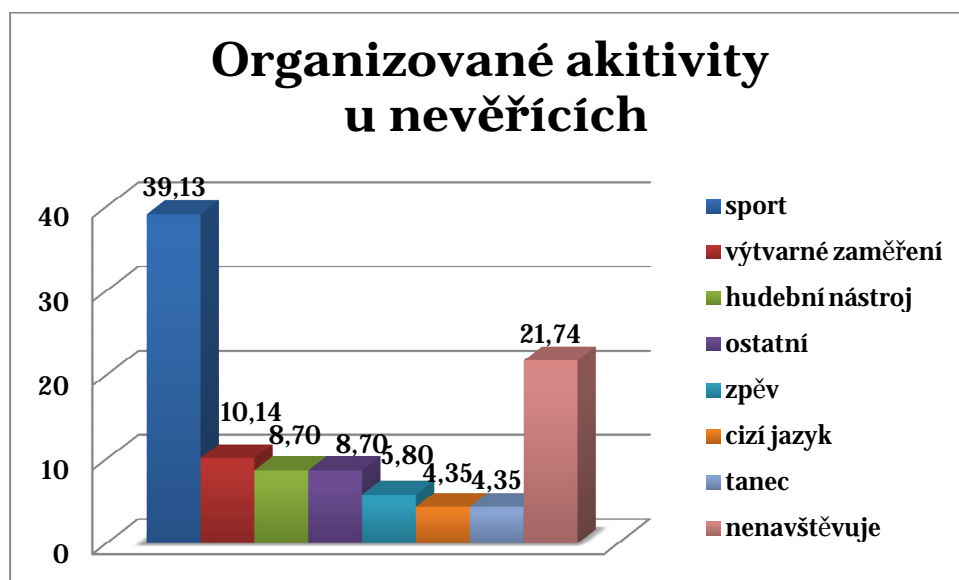
Z následujících grafů je patrné, že věřící uvádějí více volnočasových organizovaných aktivit než nevěřící. Pokud bychom uváděné aktivity vyjádřili číselně, tak věřící respondenti uvedli volnočasovou aktivitu celkem 113× a nevěřící 71×. To je o 42 výskytů méně. Tento výsledek je zajímavý, i když vezmeme v úvahu, že věřících je o 9 více.

Z grafu je patrné, že nejvíce věřící navštěvují sportovní organizované aktivity. Studenti uváděli například volejbal, basketbal, plavání, tenis, karate, posilovnu, ale i lukostřelbu a horolezectví. Následují hudebně zaměřené organizace – tady studenti uváděli buď obecně „hudebka“, hudební nástroj nebo konkrétní nástroj (housle, kytara, klavír, flétna, trubka...). Mezi často uváděné aktivity patřil například i skaut, dobrovolní hasiči nebo folklorní kroužek, tyto aktivity jsou zahrnuty do kategorie ostatní. Rozdíl můžeme vidět i v tom, že věřící pochopitelně tráví organizované aktivity i ve své církvi. Respondenti uváděli hlavně aktivity v rámci scholy, mládeže, ministrování.

Graf 29: Organizované aktivity u věřících

U nevěřících, tak jako u věřících, převládají organizované volnočasové aktivity zaměřené na sport. Často uváděli nevěřící studenti aktivity, které jsou zaměřené výtvarně (výtvarný obor v základní umělecké škole), což u věřících nenacházíme. Přes 21 % dotázaných uvedlo, že nenavštěvují žádné volnočasové organizované aktivity.

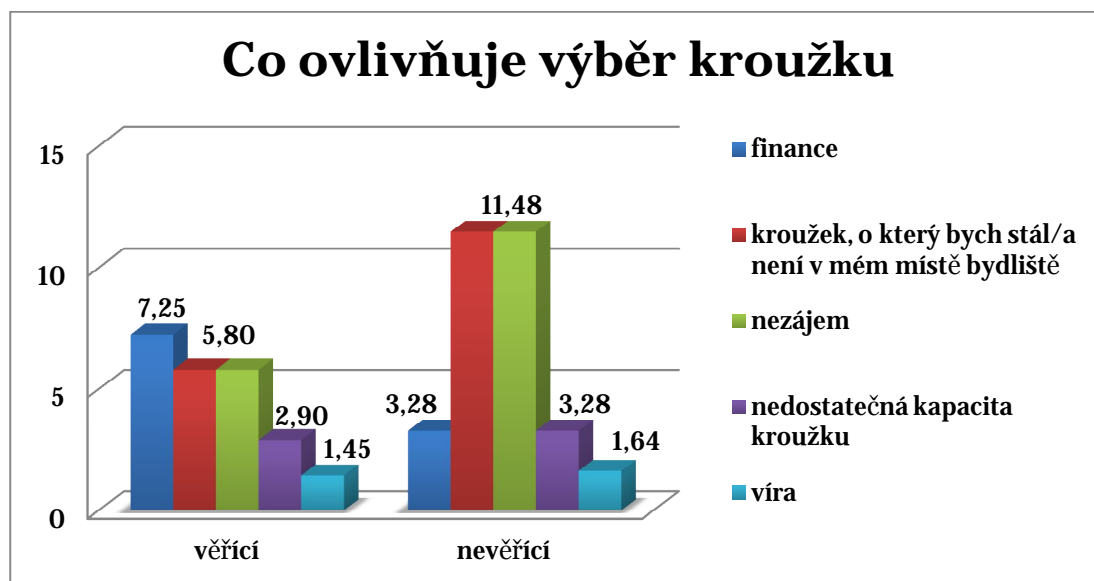

Graf 30: Organizované aktivity u nevěřících

Vyhodnocení otázky 10: Pokud, ne z jakého důvodu žádný kroužek nenavštěvuješ?

Z grafického znázornění je patrné, že věřící respondenti nejčastěji kroužky nebo zájmové organizace nenavštěvují z finančních důvodů, tuto odpověď zvolilo 7,25 % respondentů. Následně 5,80 % věřících studentů o kroužky nemá zájem nebo se nenachází v místě jejich bydliště. Nedostatečnou kapacitu kroužku zvolilo 2,90 % věřících.

Pro nevěřící respondenty platí obdobné výsledky, nejvíce respondentů kroužky nenavštěvuje z důvodu nezájmu anebo se kroužek nenachází v jejich místě bydliště, což uvedlo 11,48 % respondentů. Finance a nedostatečná kapacita kroužku, je dalším důvodem, proč jedinci nenavštěvují organizované aktivity, což uvedlo 3,28 % studentů. Víru jako důvod, proč jedinci organizované aktivity nenavštěvují, zvolil jeden respondent u věřících a jeden u nevěřících.

Graf 31: Co ovlivňuje výběr kroužku

Jak je patrné z tabulky, respondenti vypsalí i další důvody, proč organizované aktivity nenavštěvují. U věřících respondentů převládala škola (kvůli vytížení ve škole, nemají čas na volnočasové aktivity) jako jeden z důvodů to uvedlo 2,90 % studentů. Mezi dalšími uváděli studenti zdravotní problémy, nedostatek času, nepřítomnost partnera („partáka“), který by s nimi aktivity vykonával. Zákaz rodičů jako důvod neúčasti na zájmových organizovaných aktivitách nevolil ani jeden z respondentů.

Tabulka 9: Důvody, proč respondenti nenavštěvují kroužky

Důvody	věřící	nevěřící
finance	7,25%	3,28%
kroužek, o který bych stál/a není v mém místě bydliště	5,80%	11,48%
nezájem	5,80%	11,48%
nedostatečná kapacita kroužku	2,90%	3,28%
škola	2,90%	0,00%
víra	1,45%	1,64%
zdravotní problémy	1,45%	1,64%
nedostatek času	1,45%	3,28%
chybí „parták“	1,45%	1,64%
lenost	1,45%	0,00%
zákaz rodičů	0,00%	0,00%

Jak je patrné i z tabulky níže, rozdílné důvody, které ovlivňují výběr kroužku, nacházíme i u jedinců z různých typů rodin. Nejvyšší hodnotu u rodiny úplné a doplněné rodiny měla odpověď nezájem o kroužky. Naopak u jedinců z neúplné rodiny, měly nejvyšší hodnotu odpovědi kroužek, o který bych stál/a není v mém místě bydliště a finance.

Tabulka 10: Důvody, proč respondenti nenavštěvují kroužky v návaznosti na typ rodiny.

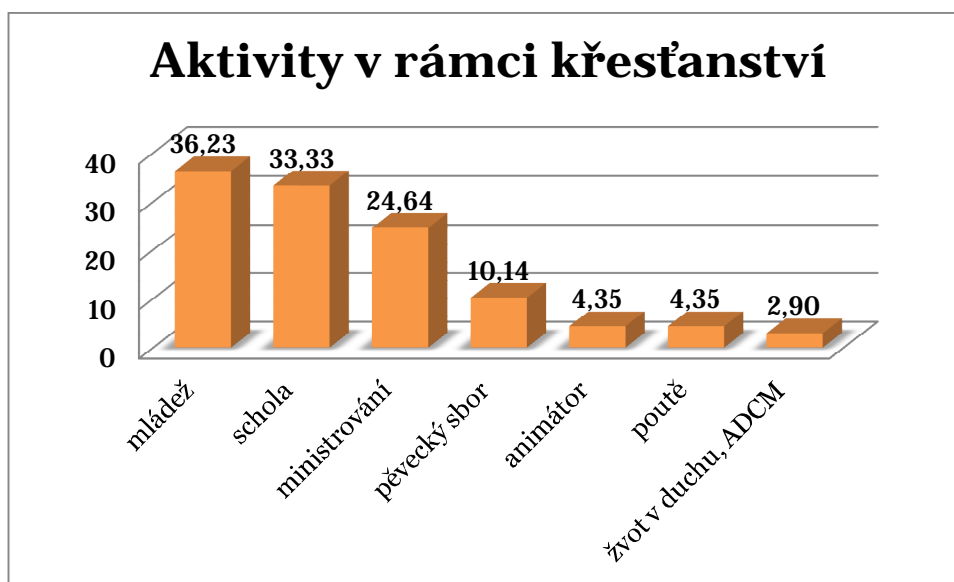
odpověď	úplná/doplněná	neúplná
nezájem	9,35%	4,76%
kroužek, o který bych stál/a není v mém místě bydliště	5,60%	14,28%
nedostatek času	3,74%	0,00%
finance	2,80%	14,28%
nedostatečná kapacita kroužku	1,87%	0,00%
zdravotní problémy	1,87%	0,00%
škola	0,93%	4,76%
víra	0,93%	0
chybí parťák	0,93%	0
lenost	0,00%	4,76%
zákaz rodičů	0,00%	0,00%

Vyhodnocení otázky 11: Účastníš se nějakých volnočasových aktivit v rámci svého křesťanského života (jsi-li křesťan)?

Otázka se zaměřovala na křesťanskou mládež a jejím cílem bylo zjistit, zda křesťané tráví organizovaný volný čas i v rámci své víry. Z otázky vyplynulo že, 36,23 % studentů navštěvuje v rámci své církve mládež nebo spolčo. Scholu navštěvuje 33,33 % dotázaných, 24,64 % účastníků se věnuje ministrování. V pěveckých sborech se angažuje 10,14 % věřících.

Dále se studenti zapojují jako administrátoři, chodí na poutě, navštěvují semináře jako např. život v duchu a arcidiecézní centrum pro mládež (to studenty vzdělává v rámci víry a přináší jim možnost různých setkání a programů). Studenti se v rámci své víry účastní mší, adorace a modliteb mládeže.

Graf 32: Aktivity v rámci křesťanství

Vyhodnocení otázky 12: Seřad' prosím následující životní hodnoty od nejdůležitějšího po méně důležité.

V následující tabulce můžeme vidět, jaké hodnoty nejčastěji volili respondenti na první tři místa, dále na čtvrté až šesté místo a sedmé až deváté místo. Rozdíly můžeme vidět ve sloupci, kde je možné srovnat počty věřících a nevěřících, kteří danou hodnotu na daná tři místa umístili.

Tabulka 11: Hodnoty na pozici 1 – 3, 4 – 6, 7 – 9

1 - 3	věřící	nevěřící	4 - 6	věřící	nevěřící
zdraví	35	48	zdraví	29	11
vzdělání	2	8	vzdělání	33	35
svoboda	9	14	svoboda	41	42
rodina	57	55	rodina	10	4
přátelství	16	27	přátelství	51	27
peníze a majetek	1	3	peníze a majetek	5	22
náboženství	37	1	náboženství	14	0
láska	49	24	láska	17	26
kariéra	1	3	kariéra	7	16

7 - 9	věřící	nevěřící
zdraví	5	2
vzdělání	34	18
svoboda	19	5
rodina	2	2
přátelství	2	7
peníze a majetek	63	36
náboženství	18	60
láska	3	11
kariéra	61	42

Jak je patrné respondenti na první tři pozice staví nejčastěji hodnotu rodina a to jak věřící, tak nevěřící respondenti (pouze s malým rozdílem). Následuje zdraví, kde už vidíme, že nevěřící měli tuto hodnotu na prvních třech místech častěji. A další hodnotou je láska, kterou naopak uváděli častěji věřící. U křesťanů vidíme, že náboženství je pro ně v 37 případech hodnotou, kterou staví mezi první tři.

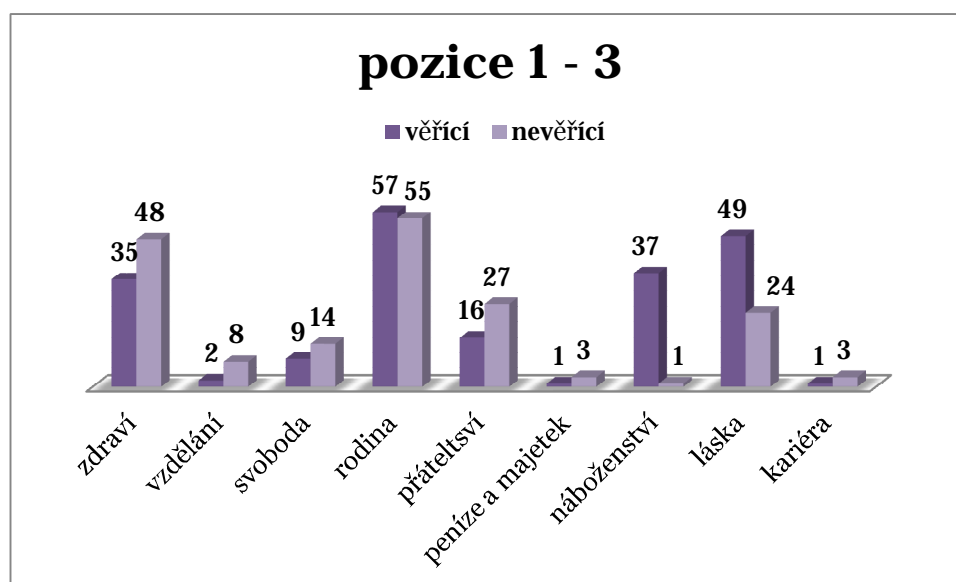
P16: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu rodina v žebříčku hodnot.

P17: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu zdraví v žebříčku hodnot.

P18: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu náboženství v žebříčku hodnot.

P19: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu láska v žebříčku hodnot.

Při statistickém zpracování dat, se potvrdilo, že jsou rozdíly v tom, jak věřící a nevěřící studenti umisťují zdraví ($p= 0,0041$), lásku ($p= 0,0007$) a náboženství ($p= 4,92 \times 10^{-16}$) v žebříčku hodnot. U hodnoty rodina se rozdíly nepotvrdily, takže předpoklad P16 neplatí.

Graf 33: Hodnoty na pozici 1 – 3

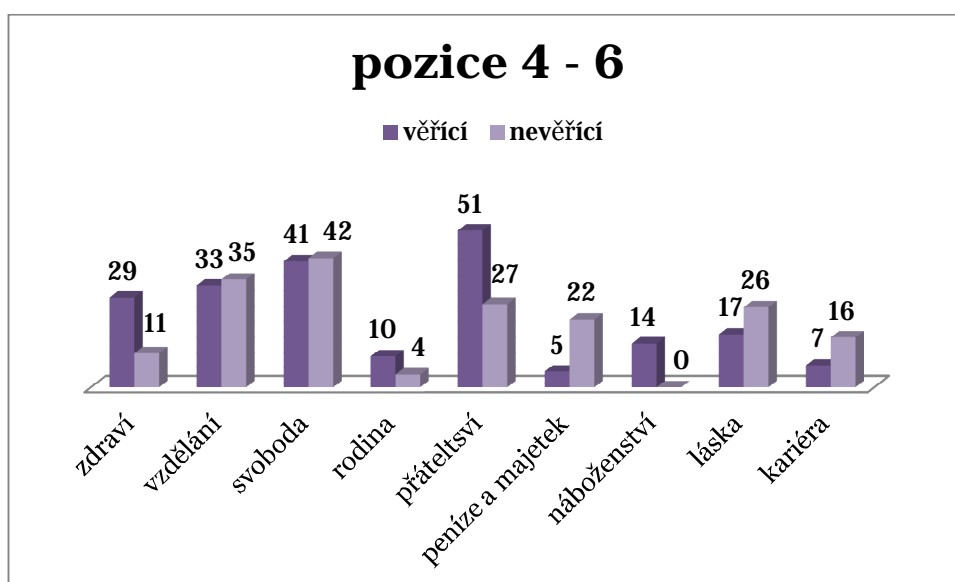
Na čtvrté až šesté pozici bylo nejčastěji uváděno u věřících přátelství a u obou skupin poměrně rovnoměrně vzdělání a svoboda.

P20: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu přátelství v žebříčku hodnot.

P21: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu svoboda v žebříčku hodnot.

P22: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu vzdělání v žebříčku hodnot.

Při statistickém zpracování dat, ukázalo, že jsou statisticky významné rozdíly v tom, jak věřící a nevěřící studenti umisťují přátelství ($p= 0,0019$), svobodu ($p= 0,0122$) a vzdělání ($p= 0,0172$) v žebříčku hodnot. Předpoklady tedy byly potvrzeny.

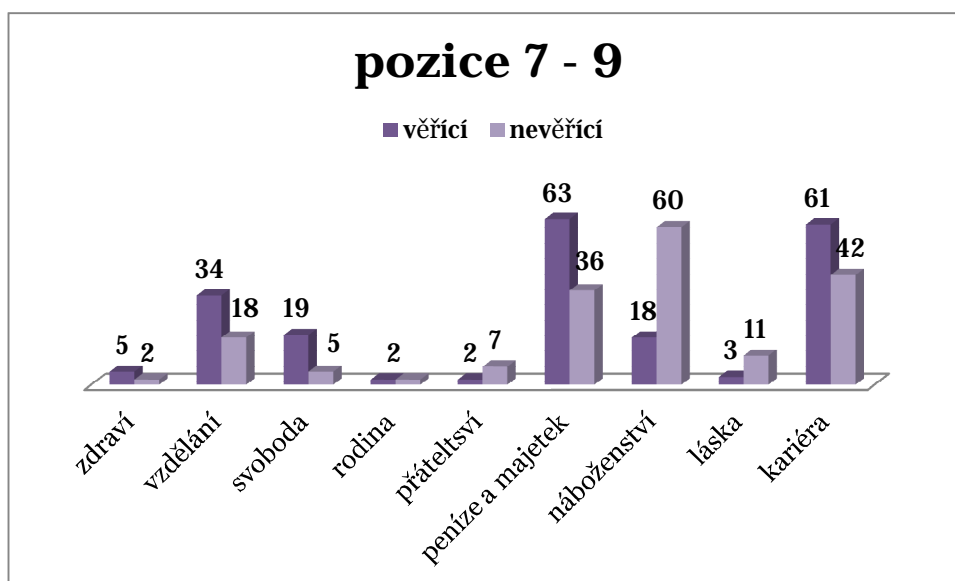
Graf 34: Hodnoty na pozici 4 - 6

Na poslední tři pozice, tedy sedm až devět, uváděli věřící respondenti nejčastěji hodnotu peníze a majetek a také kariéru. U nevěřících to bylo logicky náboženství a následovala také kariéra a peníze a majetek.

P14: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu peníze a majetek v žebříčku hodnot.

P15: Je rozdíl v tom, jak věřící a nevěřící umisťují hodnotu kariéra v žebříčku hodnot.

Při statistickém zpracování dat, se potvrdilo, že jsou rozdíly v tom, jak věřící a nevěřící studenti umísťují peníze a majetek ($p= 8,94 \times 10^{-5}$) a kariéru ($p= 0,0228$) v žebříčku hodnot. Oba předpoklady se potvrdily.

Graf 35: Hodnoty na pozici 7 - 9

Vyhodnocení otázky 13: Chybí Ti v předchozí otázce nějaká životní hodnota, které je pro tebe důležitá? Pokud ano, vypiš ji, prosím.

Jak můžeme vidět v následující tabulce, respondenti nejčastěji uváděli štěstí. Následně hudbu, moudrost a bezpečí. Tabulka je rozdělena podle typu rodiny na úplnou/doplněnou a neúplnou a také podle víry. Můžeme pozorovat, že nejsou větší rozdíly mezi jednotlivými skupinami.

Tabulka 12: Hodnoty, které respondentů chybí

Chybějící hodnoty	úplná/doplněná	neúplná	věřící	nevěřící
šťěstí	4	0	2	2
hudba	3	0	1	2
moudrost	2	0	1	1
bezpečí	2	1	1	2
sport	2	0	0	0
jídlo	1	2	0	0
zdravá psychika	1	0	0	1
seberealizace	1	1	0	0
užitečnost	1	0	1	0
spokojenost	1	0	1	0
radost	1	0	1	0
splnění snů	0	1	0	1
zábava	0	1	0	1

8.2 Diskuze

V této kapitole bych se ráda věnovala shrnutí výsledků a jejich srovnání s výsledky dalších prací. Data porovnávám hlavně s diplomovými a bakalářskými pracemi, které uvádím v použité literatuře. Protože nebylo zatím provedeno podobné šetření (srovnání věřících a nevěřících respondentů), porovnávám pouze některé výsledky.

Pod pojmem volný čas si studenti nejčastěji představují odpočinek (29,62 %) a činnosti, které je baví (76,08 %). Tyto výsledky jsou podobné s Novotnou (2015), která uvádí, že respondenti si pod pojmem volný čas, představují nejčastěji odpočinek 49,60 % a zábavu 86,10 %.

Výsledky ukázaly, že většina respondentů má přibližně 2 hodiny volného času denně (tedy asi 10 hodin v týdnu). Frühaufová (2013) popisuje, že až 76 % středoškoláků má v týdnu 3 – 6 hodin volného času. Chlapci (53,57 %) jsou spokojeni s množstvím svého volného času, u Čejnové (2011) to uvedlo 69 % dotázaných. Naopak dívky (45,95 %) uvedly, že mají volného času málo. U Čejnové (2011) to bylo pouze 34 %. Většina studentů (83 %) uvedla, že jsou spokojeni s tím, jak tráví svůj volný čas. Bylo statisticky potvrzeno, že nevěřící studenti mají více hodin volného času denně než věřící studenti.

Aktivní sportovní činnosti se věnuje ve volném času jednou a vícekrát za týden 63,94 % chlapců a 56,80 % dívek. Což jsou poněkud vysoké hodnoty. Frühaufová (2013), která se věnovala volnému času středoškoláků a vysokoškoláků uvádí, že pouze 32 % středoškoláků ve volném čase sportuje, podobnou hodnotu 37,70 % uvádí i Psotová (2012).

Podle mezinárodní studie HBSC zhruba 80 % českých dětí trpí nedostatkem pohybové aktivity. Vývojové období rané adolescence je přitom klíčové pro vznik správných návyků a vytvoření životního stylu. V tomto šetření se výsledek z části potvrdil, okolo 40 % respondentů uvedlo, že nemají pravidelnou pohybovou aktivitu nebo že nesportují vůbec. Což koreluje i s výsledky Sakovy sociologické analýzy (Sak, Saková, 2004), kde je uvedeno, že 30,51 % respondentů ve věku 15 – 30 let vůbec nesportuje.

Sport je u studentů na prvním místě, co se týká oblíbenosti volnočasových aktivit. K podobnému výsledku došla i Šašková (2014), u které uvedli studenti sport na druhé místo v oblíbenosti (první byl poslech hudby). Dívky velmi často uváděly jiné volnočasové aktivity na druhém místě na rozdíl od chlapců, kde dominuje právě sport. V průměru 53,23 % studentů se jiným zájmovým aktivitám věnuje 1× - 2× týdně. U Gelové (2011) to bylo jen 17,60 %.

I když přes 50 % studentů tráví svůj volný čas na počítači a sociálních sítích každý den, neuváděli tuto činnost jako svou oblíbenou tak často, jak jsem předpokládala. Statisticky se potvrdilo, že chlapci tráví volný čas na počítači častěji než dívky, ale nepotvrdil se předpoklad, že dívky tráví na sociálních sítích volný čas častěji než chlapci.

Z našich výsledků je patrné, že na sociálních sítích je denně 78,70 % nevěřících a 53,60 % věřících. U brouzdání po internetu mají opět nevěřící vyšší hodnoty 52,50 % než věřící 36,20 %. Statisticky se potvrdilo, že nevěřící tráví volný čas na počítači všeobecně častěji než věřící a navíc tráví volný čas na sociálních sítích, hraním her, sledováním filmů a poslechem hudby častěji než nevěřící studenti.

Zajímavé jsou také výsledky u aktivity sledování televize, protože zde okolo 60 % dotázaných odpovědělo, že ji sleduje jen občas nebo nikdy. I zde jsem předpokládala opačný výsledek. Televize u dnešní mládeže, stejně jako počítačové hry, zřejmě není tak populární, jako tomu bylo dříve. K podobným výsledkům došli i Sak, Saková (2004). V našem šetření bylo statisticky potvrzeno, že se nevěřící studenti ve volném čase častěji dívají na televizi než věřící.

Rozdíly nacházíme také mezi studenty z města a z vesnice. Ti, kteří žijí na vesnici, nejčastěji tráví svůj volný čas s kamarády, naopak studenti z města jej tráví sami.

Rozdíl v trávení volného času u křesťanů a nevěřících je především v tom, že křesťané mají více organizovaných volnočasových aktivit (jak mimo církev, tak organizovaných církví). Ukázalo se také, že se 21,74 % nevěřících se neúčastní žádných organizovaných volnočasových aktivit. Statisticky se nepotvrdil předpoklad, že věřící studenti ve volném čase více čtou a chodí do knihovny, než nevěřící.

Při seřazení hodnot stavěli věřící i nevěřící na první tři pozice nejčastěji rodinu. Na čtvrtém až šestém místě uvedli nejčastěji věřící respondenti přátelství naopak nevěřící svobodu. Poslední tři pozice obsadily u věřících peníze a majetek u nevěřících kariéra. Statisticky se potvrdilo, že věřící a nevěřící studenti umísťují hodnoty zdraví, láska, náboženství, přátelství, svoboda, vzdělání, peníze a majetek a kariéra na rozdílné pozice v žebříčku hodnot.

Respondenti mohli hodnotový žebříček doplnit a uvést hodnoty, které jim v něm chybí. Nejčastěji bylo uvedeno štěstí a to jak u věřících, tak nevěřících.

Překvapilo mě, že studenti pochopili otázku týkající vzdělávání jinak, než byla myšlena a přitom se ani jeden respondent nezeptal, jak je otázka myšlena. Vzdělávání jako takové do volného času nepatří, pokud se týká povinného vzdělávání v rámci školní docházky. Avšak výsledky jsou zajímavé. Nejvíce se každodennímu vzdělávání, tedy přípravě do školy, věnují věřící a dívky.

Za zajímavé považuji, že v dotazníkovém šetření jsou věřící respondenti v převaze. Celkem se zúčastnilo 69 věřících respondentů a 61 nevěřících. A to bez ohledu na střední školu, kde se dotazníkové šetření konalo.

Závěr

Cílem mojí diplomové práce bylo popsat volný čas studentů na střední škole a porovnat rozdíly mezi věřícími a nevěřícími studenty a také mezi chlapci a dívkami. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 130 studentů.

Většina studentů, a to jak věřících, tak nevěřících uvedla, že má dostatek volného času. Zajímavé výsledky můžeme vidět u porovnání dívek a chlapců. Dívky totiž uvedly, že volného času nemají dostatek a to skoro v polovině odpovědí, naopak u chlapců převažuje odpověď, že mají dostatek času. Studenti mají nejčastěji dvě hodiny volného času denně.

V oblasti aktivit, kterými studenti nejčastěji tráví svůj volný čas, se statisticky potvrdilo, že chlapci a dívky se věnují rozdílně jiným zájmovým aktivitám. Dívky se jim věnují častěji než chlapci. Chlapci naopak častěji sportují. Chlapci také hrají častěji hry na počítači.

Rozdíl v organizovaném trávení volného času u věřících můžeme vidět v tom, že se více věnují hře na hudební nástroj, naopak nevěřící aktivitám s výtvarným zaměřením. Křesťané se v rámci své víry účastní organizovaných aktivit, jako jsou například mládež (spolčo), schola nebo ministrování. Prokázalo se také, že nevěřící více sledují televizi, hrají hry na počítači a sledují častěji filmy na počítači než věřící studenti.

Pokud studenti nechodí do zájmového kroužku, nejčastěji je to kvůli nedostatku financí (u věřících) a kvůli tomu, že kroužek není v místě jejich bydliště a kvůli nezájmu o kroužek (u nevěřících).

Místo bydliště jistě ovlivňuje volnočasové aktivity studentů. V šetření se ukázalo, že studenti, kteří bydlí ve městě, tráví volný čas ponejvíce o samotě, ale studenti z vesnice nejčastěji uváděli, že volný čas tráví s kamarády ze školy.

V poslední době se často hovoří o tom, že studenti tráví svůj volný čas pasivně, ukázalo se, že tomu tak není a že studenti mají pestrou škálu volnočasových aktivit. Dotazníkové šetření přineslo zajímavé informace o rozdílech v trávení volného času. Věřící studenti tráví volný čas v mnoha ohledech kvalitněji. A je otázkou, zda je to

vlivem křesťanských hodnot nebo sebekázně. Toto téma si určitě zaslouhuje další zkoumání.

Použitá literatura

Arcidiecézní centrum mládeže. *O nás*. [online]. 4. 4. 2016 [cit. 2016-03-20].
Dostupné z: <http://mladez.ado.cz/www/?place=ADCM>

Arcidiecézní centrum života mládeže. *O nás*. [online]. 4. 4. 2016 [cit. 2016-03-20].
Dostupné z: <http://www.ado.cz/obsah/centrum-pro-mladez>

Cvičení ze statistiky III, [online], [cit. 2016-04-03].
Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika3.pdf>

ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova Praha, 1997, ISBN 80-7066-534-3.

ČEJNOVÁ, Markéta. *Racionální trávení volného času středoškoláků*. Zlín, 2011.
Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Masariková Anna.

DISMAN, Miroslav. *Volný čas a kulturní život*. Praha: Krajské osvětové středisko Středočeského kraje, 1966.

Dorostová unie. *Dorostová unie, sdružení křesťanských dorostů*. [online], [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.dorostovaunie.cz/>

DOROTÍKOVÁ, Soňa. *Filozofie hodnot*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 1998, str. 162. ISBN: 80-86039-79-X.

Effatha. *Effatha zpíváme, abychom inspirovali k oslavě Hospodina*. [online]. 4. 4. 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.effatha.cz/>

FILIPCOVÁ, Blanka. *Člověk, práce, volný čas*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1967.

FIŠEROVÁ, Věra. *Volný čas a jeho animace v cestovním ruchu*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s.r.o. První, Praha 2008, ISBN 978-80-86578-87-3.

FLOYD, Sandra. *Personal Health: Perspectives and Lifestyles*, Cengage Learning, 2007. ISBN 0495111570.

FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-725-1.

- FORGAN, Václav. *Křesťan v církvi*. Bratislava: Ikar, 1991. ISBN 80-85198-16-9.
- FRÜHAUFOVÁ, Jana. *Studenti a volný čas (sociologický výzkum)*. Znojmo, 2013. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o. Celoškolská pracoviště (studium mimo fakulty). Vedoucí práce Ziegelwarner Petra.
- GELOVÁ, Radka. *Užívání návykových látek a volný čas žáků střední školy*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Kachlík Petr.
- GIBILISCO, Stan. *Statistika bez předchozích znalostí*. Brno: Computer Press, a.s., 2009. ISBN 970-80-251-2465-9.
- HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie: učebnice pro střední školy a bakalářská studia na VŠ*. Praha: Grada publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3037-0.
- HLAĎO, Petr. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Institut celoživotního vzdělávání, Mendelova univerzita v Brně, 2011. ISBN 978-80-7375-544-7.
- HODANĚ, BOHUSLAV. *Volný čas a jeho současné problémy*. Olomouc: Hanex Olomouc, 2002. ISBN 80-85783-37-1.
- CHANEY, David. *Lifestyles: Key ideas*. Psychology press, 1996. ISBN 0415117194.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- JANSA, Petr. *Pedagogika sportu*, 1. Vydání, Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2026-8.
- KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy*. Praha: Portál, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KRAUS, Blahoslav, Věra, POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- KUČEROVÁ, Stanislava. *Člověk, hodnoty, výchova*. Prešov: ManaCon, 1996. ISBN 80-85668-34-3.

- KÜNG, Hans. *Být křesťanem: křesťanská výzva*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. ISBN 80-85959-76-3.
- LANGMEIER, Josef. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada publishing a.s., 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, Petr. *Adolescence*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348-X.
- MOHLAPL, Přemysl. *Úvod do psychologie nemoci a zdraví*. Olomouc: Univerzita Palackého, Olomouc, 1992. ISBN 80-7067-127-0.
- NĚMEC, Jiří. *Křesťanství dnes*. Praha: Horizont, 1969.
- NOVOTNÁ, Jana. *Volný čas studentů Sigmundovy střední školy strojírenské Lutín*. Olomouc, 2015. Diplomová práce, Univerzita Palackého Olomouc, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Chudý Štefan.
- Odbor mládeže. *Studna*. [online]. 4. 4. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.cb.cz/mladez/>
- PÁCL, Pavel. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.
- PENNEY, Sue. *Christianity: Discovering religions*, Heinemann, 1995. ISBN 9780435304669.
- PROKEŠOVÁ, Jana. *Volný čas z hlediska kvality života*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-555-3.
- PSOTOVÁ, Veronika. *Trendy dnešní doby, trávení volného času mládeže ve věku 15 – 25 let*. Brno, 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Appel Milan.
- ŘEHULKA, Evžen. *Škola a zdraví pro 21. století: Aktuální otázky výchovy ke zdraví*, Brno: Masarykova univerzita Brno, 2009. ISBN 978-80-210-5071-6.

SAK, Petr, Karolína, SAKOVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000, ISBN 80-7229-042-8.

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-047-6.

SHAW, Mark. *Deset významných idejí církevních dějin: kořeny evangelikální tradice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-70-9.

SCHEL, Jaromír. *Mládež ve volném čase*. Praha: Mír, 1975.

SMÉKAL, Vladimír. *Kulturně estetické a psychologické souvislosti výchovy ke zdravému způsobu života*. In Problematika výchovy dětí a mládeže ke zdravému způsobu života v evropských zemích. Sborník příspěvků z 1. Mezinárodní konference evropských zemí. Výchova dětí a mládeže ke zdravému způsobu života na konci 20. století. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovi univerzity Brno. 1997. ISBN 80-210-1654-X.

Sociální pedagogika: studijní materiál, České Budějovice, 2010, [online]. [cit. 2015-09-16]. Dostupné z: <http://granty.vsers.cz/socialnisluzby/wp-content/uploads/2010/11/Soci%C3%A1ln%C3%AD-pedagogika.pdf>.

ŠAŠKOVÁ Karolína. *Oblíbenost sportovních aktivit ve volném čase studentů střední školy*. Zlín, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše bati, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Kočvarová Ilona.

ŠEBEŠ, Marek. *Zvyšování mediální gramotnosti: Děti a mládež v kyberprostoru*, [online], 4. 4. 2016 [cit. 2016-04-04].

Dostupné z: <http://www.mediapodlupou.cz/lekce/deti-a-mladez-v-kyberprostoru>

ŠVIGOVÁ, Milada. *Volný čas a my*. Praha: Nakladatelství Svobodné slovo, 1967.

TOMÁŠEK, František. *Pedagogika*, Brno: Nakladatelství Tomáše Krupičky, 1992. ISBN 80-901294-0-4.

VÁGENROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum Praha, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VESELÁ, Jaroslava. *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice fakulta ekonomicko-správní, 1999. ISBN 90-7194-187-5.

VYHNÁLKOVÁ, Pavla. *Základy pedagogiky volného času*. 1. vydání. Agentura Gevak s.r.o, 2013, ISBN 978-80-86768-73-1.

ZANDLER, Martin. *Křesťan a zdraví: hledání křesťanské cesty ke zdraví*. 1. vyd. Svitavy: Trinitas, 2004. ISBN 80-86036-93-6.

ZICH, František. *Sociologický výzkum*. Sociologická knihnice. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1976.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Revize návratnosti dotazníku

Tabulka 2: Pohlaví respondentů

Tabulka 3: Věk respondentů

Tabulka 4: Typ rodiny respondentů

Tabulka 5: Bydliště respondentů

Tabulka 6: Víra respondentů

Tabulka 7: Projevy křesťanství

Tabulka 8: Oblíbené aktivity respondentů

Tabulka 9: Důvody, které ovlivňují vývěr kroužku

Tabulka 10: Důvody, proč respondenti nenavštěvují kroužky v návaznosti na typ rodiny.

Tabulka 11: Hodnoty na pozici 1 -3 ,4 – 6, 7 – 9

Tabulka 12: Hodnoty, které respondentům chybí

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1: Typ rodiny respondentů
- Graf 2: Bydliště respondentů
- Graf 3: Víra respondentů
- Graf 4: Projevy křesťanství
- Graf 5: Co ji představíš pod pojmem volný čas
- Graf 6: Myslíš si, že máš dostatek volného času 1
- Graf 7: Myslíš si, že máš dostatek volného času 2
- Graf 8: Vymezení volného času
- Graf 9: Sportovní kroužky
- Graf 10: Jiné zájmové kroužky
- Graf 11: Knihovna, knížky
- Graf 12: Venku, v přírodě
- Graf 13: Televize
- Graf 14: Vzdělávání
- Graf 15: S kamarády ze školy
- Graf 16: S kamarády z bydliště
- Graf 17: Počítač
- Graf 18: Hry
- Graf 19: Hudba
- Graf 20: Filmy
- Graf 21: Sociální síť
- Graf 22: Brouzdání
- Graf 23: Nicnedělání
- Graf 24: Často respondenti tráví volný čas
- Graf 25: Někdy respondenti tráví volný čas
- Graf 26: Nikdy respondenti volný čas netráví
- Graf 27: Jak by měl člověk trávit volný čas
- Graf 28: Trávíš volný čas, tak jak jsi ho popsal
- Graf 29: Organizované aktivity věřících
- Graf 30: Organizované aktivity nevěřících
- Graf 31: Co ovlivňuje výběr kroužku
- Graf 32: Aktivity v rámci křesťanství

Graf 33: Hodnoty na pozici 1 – 3

Graf 34: Hodnoty na pozici 4 – 6

Graf 35: Hodnoty na pozici 7 – 9

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazníkové šetření

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

(pro studenty)

Milý studente,

jmenuji se Hana Kačenková a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia volnočasových aktivit v Olomouci. Ve své diplomové práci se věnuji problematice volného času.

Dotazník, který máš před sebou, obsahuje otázky týkající se Tvého volného času a aktivit spojených s ním. Prosím Tě, aby sis pečlivě přečetl otázky a odpověděl na ně. Pomůžeš mi tak prozkoumat často opomíjenou, ale přesto velice důležitou problematiku.

Děkuji.

Pohlaví:

- Muž
- Žena

Věk:

- 15
- 16
- 17
- 18

Žiješ v rodině:

- úplné (oba rodiče vlastní)
- neúplné (pouze jeden rodič)
- doplněné (nový rodič nebo přítel rodiče)
- Jiné _____

Kde bydlíš:

- ve městě
- na vesnici

Jsi křesťan?   ANO   NE

Pokud ano, praktikuješ křesťanství ve svém životě?   ANO   NE

Pokud ano, jak se křesťanství ve tvém životě projevuje?

*Můžeš, označit více možností.

- řídím se desaterem
- jsem pokřtěn/á
- pravidelně navštěvuji kostel/církev
- Jiné _____

1. Co si představíš pod pojmem volný čas?

---

2. Myslíš si, že máš dostatek volného času?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

3. Kolik volného času denně máš?

- a) méně než 1 hodinu
- b) přibližně 1 hodinu
- c) přibližně 2 hodiny
- d) více, kolik _____

4. Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas? Do tabulky zaznač křížkem X.

*Můžeš, označit více možností.

AKTIVITA	každý den	1x týdně	2x týdně	občas	nikdy
sportovní kroužky					
jiné zájmové kroužky					
knihovna, knížky					
venku, v přírodě					
televize					
vzdělávání					
setkávání se s kamarády ze školy					
setkávání se s kamarády z místa bydliště					
počítač					
a) hry					
b) poslech hudby					
c) filmy					
d) sociální sítě					
e) brouzdání po internetu					
nicnedělání					
jiné vypiš					

5. Vrat' se k předchozí otázce (č. 4) a označ křížkem (X) 3 aktivity, které jsou pro tebe nejdůležitější.

6. S kým trávíš svůj volný čas? Do tabulky zaznač křížkem X.

*Můžeš, označit více možností.

	často	někdy	nikdy
a) s kamarády ze školy			
b) s kamarády mimo školu			
c) se sourozenci			
d) s rodiči			
e) sám			
f) jiné vypiš:			

7. Jak by člověk měl trávit volný čas?

---

8. Trávíš volný čas tak, jak jsi ho v předchozí otázce popsal?

- a) Ano
- b) Ne

9. Jaké pravidelné organizované aktivity navštěvuješ?

---

10. Pokud ne, z jakého důvodu žádný kroužek nenavštěvuješ?

*Můžeš, označit více možností.

- a) finance
- b) kroužek, o který bych stál/a není v mém místě bydliště
- c) zákaz rodičů
- d) nezájem o kroužky
- e) nedostatečná kapacita kroužku
- f) víra
- g) jiné _____
 _____
 _____

11. Účastníš se nějakých volnočasových aktivit v rámci svého křesťanského života (jsi-li křesťan)? (schola, mládež...) Vypiš:

**12. Seřad' prosím následující životní hodnoty od nejdůležitějších po méně důležité.
1 nejdůležitější, 9 nejméně důležité.**

	láska
	zdraví
	přátelství
	rodina
	svoboda
	kariéra
	vzdělání
	peníze a majetek
	náboženství

**13. Chybí Ti v předchozí otázce nějaká životní hodnota, která je pro tebe důležitá?
Pokud ano, vypiš ji prosím.**

Děkuji za vyplnění dotazníku.